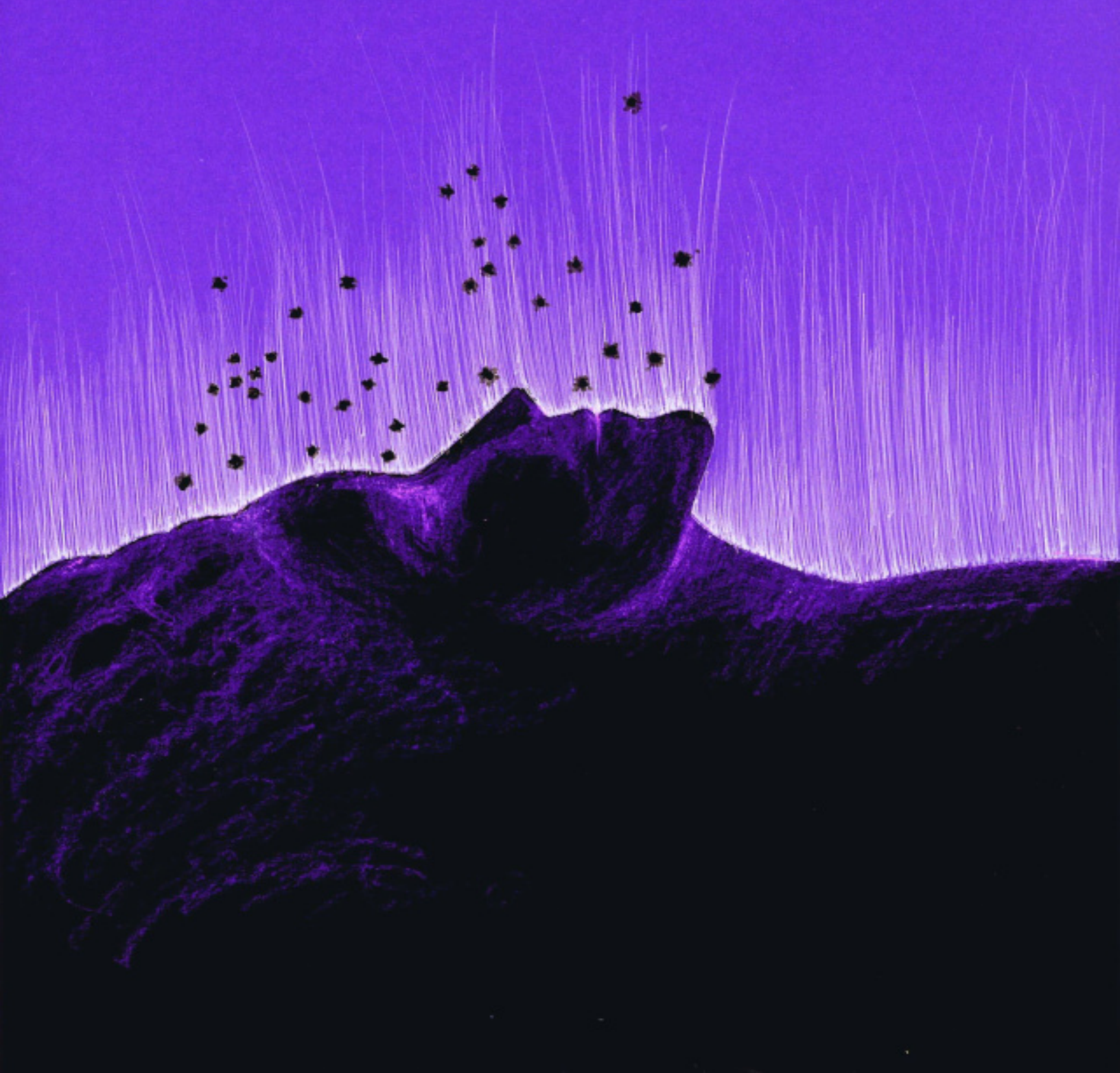

BEEVEIDĒ

Rima Kišūnaitė, Gintaras Balionis

Rima Kišūnaitė, Gintaras Balionis

BEVEIDĖ

Apysakos vaikams ir jaunimui

Viršelio piešinys - [Širšė](#)

Viršelio dizainas - Diana Ramanauskienė

Redaktorė - Ieva Lenkutytė

ISBN 978-609-8245-02-8

„Naujo vardo“ elektroninių knygų tekstų [autorių teisės](#) priklauso šių knygų autoriams; visų kitų kūrybinių darbų autorių teisės atitinkamai priklauso šiuos darbus atlikusiems asmenims. Lietuvoje autorių teisės saugomos [Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo](#).

www.naujasvardas.lt

2019

Autorių žodis

Tai pirmas Rimos Kišūnaitės ir Gintaro Balionio apysakų rinkinys vaikams ir jaunimui. Gintaras anksčiau yra publikavęs spaudoje keletą apsakymų, Rima – eilėraščių.

„Beveidė“ – kraupios istorijos, traukiančios ne tik vaikus, bet ir suaugusius. Viskas, kas baugu, paslaptinga, turi nepaaiškinamą magiją, tiesiog užburia skaitytoją. Kviečiame visus, kam patinka mistinės istorijos, pasinerti į gąsdinantį pasaulį, kuriame gėris vis dėlto nugalė blogį. Šiurpaus skaitymo!

Rima Kišūnaitė, Gintaras Balionis

Laumės rankšluostis

Kaimo pakrašty stovėjo sena, apgriuvusi pirtis. Niekas iš vietinių gyventojų nebeprisiminė, kas buvo jos šeimininkas. Pirties pamatų akmenys apžėlę samanomis ir kerpėmis, mažų bestiklių langelių tuščios akiduobės žvelgė kaimo link. Persikreipusios durys, pūstelėjus vėjui, liūdnai girgždėjo, o kažkada prikalta pasaga buvo visiškai surūdijusi. Viduje gyveno begalės vorų. Jų austi voratinkliai plaikstėsi po vidų iki pat sutrūnijusių grindų. Pirtyje dar buvo jaučiamas silpnas dūmų kvapas, po balkiu sukabintos beržinės vantos liūdnai siūbavo nuo menkiausio vėjo gūσιο. Po slenksčiu buvo įsikūrusi žalčių šeimyna, o pastogėje gyveno apuokėlis – žvaigždėtomis naktimis būdavo toli girdėt jo „liu, liu, liu...“ Kaimo senolis Jeronimas sakydavo: „Tai laumės vaikus pas save vilioja, o suviliojusios mirtinai užliūliuoja...“

Ar tikėjo vaikai tomis pasakomis – nežinia, tačiau lanku apeidavo šitą kaimo užkampį.

Už pirties telkšojo kūdra, apžėlusis karklais ir kiečiais. Vanduo kažkada čia buvo tyras ir švarus, jį žmonės pirtin praustis nešdavosi, o vaikigaliai karosus gaudydavo. Dabar kūdra buvo virtusi tamsiu akivaru, apžėlusiu žaliais maurais – tikra varlių karalystė. Jų kurkimą vakarais galėdavai girdėti net kitame kaimo gale.

Austėja ir Dominyka buvo geriausios draugės. Abi labai gerai mokėsi, mėgo skaityti knygas ir buvo didelės puošėivos. Dominyka kiekvieną vasarą atvažiuodavo atostogauti pas tetą į kaimą. Iš miesto ji visada parveždavo draugei kaspinių, plaukams segtukų ir dar krūvą visokiausių gražių niekučių, o Austėja iš per žiemą džiovintų šermukšnių ir gilių priverdavo Dominykai karolių ir apyrankių. Mažosios panelės ištisas valandas staipydavosi prieš veidrodį, kad priderinusios savo papuošalus prie suknelių, galėtų gražios eiti į kaimo parduotuvę nusipirkti ledų ir traškučių.

Viską gadino tik Austėjos sesė Justė. Ji kaip uodega sekiojo iš paskos ir viską pasakojo mamai.

Austėja šešis savo gyvenimo metus buvo lepinama kaip ir visos vienturtės. Tačiau viskas staiga pasikeitė, kai gimė sesuo. Mama visą savo laiką ir dėmesį skyrė tik mažajai verksnei. Tėtis neleisdavo vakarais ilgai žiūrėti televizoriaus, nes sesė negalėdavo užmigti. Visa tėvų meilė, visos geriausios dovanos ir saldumynai atitekdavo Justei.

Dar blogiau pasidarė gyventi, kai mažoji nuo keturių kojų atsistojo ant dviejų. Ji kraustydavo Austėjos mokyklinę kuprinę, pripiešdavo į sąsiuvinius, išpešdavo lėlėms plaukus ir visą laiką skundė seserį mamai. Blogiausia būdavo, kai mažoji padauža surasdavo papuošalų dėžutę. Karoliai, apyrankės ir žiedai būdavo išmėtyti po visus namus.

- Vėl iškraustei mano dėžutę! - piktai šaukė Austėja.

- Čia ne aš, čia pelytė, - melavo sesė. Ji niekada neprisipažindavo esanti kalta.

- Kokia dar pelytė?!

- Tokia nelabai maža, nelabai plona, - rimtai aiškino vaikas.
- Su didžiuliais nagais. Nagu tik užkabina stalčių ir jis atsidaro.

- O mano karolius tau ant kaklo irgi pelytė uždėjo? - niršo vyresnioji.

- Taip, - sumirksėjo vaikas, - sakė imk ir nešiok! Tau tinka.

- Kaip man nusibodo tavo pokštai, - bejėgiškai nuleido rankas Austėja. - Jeigu dar kartą paliesi dėžutę, nurausiu ausis!

- Mama! Man sesė raus ausis, - sucypė Justė, - kaip aš tada be ausų gyvensiu?!

- Austėja, nusiramink! - šūktelėjo iš virtuvės mama. - Ji gi dar vaikas!

- Tu visada ją gini! - supyko mergaitė. - Visai manęs nemyli!

- Aš jus abi labai myliu, - švelniai tarė mama, apkabindama vyresniąją dukrą.

- Mane vis tiek labiau, - pavydėdama Justė glaudėsi prie mamos šono.

- Abi esate mano mylimos dukrelės, na, pakaks pyktis. Esate sesės ir turite rūpintis bei mylėti viena kitą, - kalbėjo mama.

Justė delnais užsidengė ausis.

- Tai jau nerausi ausų? - gudriai paklausė ji sesers.

- Ne šiandien, - šyptelėjo Austėja.

Vieną dieną, bevalgydama ledus liepos paunksmėje, Dominyka paklausė:

- Auste, ar tu tiki tais senio Jeronimo pasakojimais apie pirtyje gyvenančias laumes?

- Net nežinau, - gūžtelėjo pečiais draugė.

- Vakar jis buvo užėjęs pas tetą paimti laikraščių ir tiek baisybių pripasakojo. Praeitą vasarą buvo atvažiavęs senio giminaitis dailininkas, sako, kad jis dabar ligoninėje - protas pasimaišė!

- Įdomu... - net prisimerkė Austėja.

- Tas dailininkas piešė senąją pirtį ir pirties lange pasirodė labai graži moteris. Jis nupiešė jos portretą, o vakare, grįžęs namo, pamatė, kad popieriaus lapas tuščias. Nuo to tada jis vis bando ją nupiešti, bet portretas išnyksta. Sako, jam buvo pasirodžiusi laumė.

- Kaip baisu, - sukuždėjo draugė, - žinai, prieš pora metų buvo dingęs girininkas, visas kaimas jo ieškojo, o po savaitės pats atsirado. Protas nepasimaišė, bet buvo visai pražilęs.

- Klausyk, Auste, ar tu esi buvusi toje pirtyje? - pasidomėjo draugė.

- Aš bijau, o jeigu ten iš tikrųjų gyvena laumės? - net nusipurtė mergaitė.

- O mes galėtume tik akies krašteliu žvilgtelėti į tą pirtį, - pasiūlė Dominyka.

- Na, nebent akies krašteliu, - atsiduso Austėja ir apsidairė. Iš už liepos kamieno kyšojo margos suknelės kraštas. Mažosios panelės buvo įdėmiai stebimos.

- Juste, pakaks slėptis! - supyko vyresnioji sesuo. - Labai nemandagu klausytis svetimų kalbų!

- Viską girdėjau, - kraipė galvą mažoji, - kalbėjote apie pirtį. Papasakosiu mamai, jei neduosit ledų!

Austėja ištiesė Justei savo porciją ir tyliai paklausė draugės:

- Šiandien?

- Devintą, prie gyvatvorės, - vos girdimai atsakė ji. Austėja linktelėjo galva. Mažoji Justė patenkinta laižė ledus.

Tą vakarą Austėja anksti susiruošė miegoti, taip nustebindama mamą. Justė, truputį palaksčiusi kambaryje, taip pat šmurkštelėjo į patalus. Mažosios lova stovėjo prie lango, todėl Austėjai reikėjo tyliai perlipti per miegantį vaiką, kad niekieno nepastebėta išsluogtų lauk. Mergaitė buvo pasidėjusi po pagalve žibintuvėlį, jei netyčia žygis užtruktų ilgiau ir imtų temti. Beliko tik sulaukti, kol sesuo užmigs. Tai ilgai netruko - kiek pasivarčiusi lovoje, Justė tyliai pradėjo pukšnoti. Dar kartelį žvilgtelėjusi į miegančią sesę, Austėja šmurkštelėjo pro atvirą langą. Prie gyvatvorės jau nerimavo Dominyka.

- Kur taip užtrukai? - paklausė ji.

- Justė nemiegojo. Klausyk, gal neikime, jau pradeda temti...

- Dabar arba niekada! - drąsiai išpyškino draugė.

Baikščiai apsidairiusios, draugės perbėgo vieškelį ir bėgte pasileido pirties link. Takelis buvo užžėlęs varnalėšomis ir gysločiais - juo retai kas bevaikščiojo. Artėjant prie pirties, dvi drąsuolės ėmė žingsniuoti lėčiau. Varnalėšos kibo prie suknelių, o dilgėlės skaudžiai kandžiojo kojas.

Besileidžiančios saulės spinduliuose šiaudinis pirties stogas plieskė oranžine ugnimi, ant pajuodusių sienų šoko keisti šešėliai, o tuščiuose languose plaikstėsi voratinklių draiskanos. Austėjai pasirodė, kad lange šmėkštelėjo baltas siluetas.

- Ar matei? - krūptelėjo ji.

- Ką? - sušnabždėjo draugė.

Už jų nugarų kažin kas subrazdėjo. Abi atsisuko – vėjas žaidė išdžiūvusiuose kiečiuose.

– Žinai, man atrodo, kad mus kažkas stebi, – sukuždėjo Austėja.

– Man taip pat, – pritariamai linktelėjo draugė.

Su kiekvienu žingsniu pirties link jų narsa blėso. Draugės minutei sustojo prie durų. Šiltas vakaris vėjas pūstelėjo ir durys girgždėdamos prasivėrė. Mergaitės net pritūpė iš baimės. Dominyka pirmoji nedrąsiai peržengė slenkstį. Pirties prietemoje tvoskė trūnėsiams, per langus krintančios šviesos juostos apšvietė begales voratinklių – čia buvo tikra vorų karalystė. Dideli ir maži vorai sėdėjo tamsiose pirties kertėse, sergėdami savo tinklus.

– Pažiūrėk, – mostelėjo ranka Dominyka. Pačiame didžiausiame voratinklyje sėdėjo sidabrinis voras.

– Koks didžiulis, – nusipurtė Austėja.

Priešpirtyje grindys buvo sutrūniję, mėtėsi seni, aplūžę pirties rakandai. Už antrų durų prietemoje bolavo apgriuvusi krosnis, šalia – krūva juodų akmenų ir apsamanojęs suolas. Ties langu, kampe, pro išpuvusias grindis stiebėsi varnalėšų krūmas. Prie krosnies pūpsėjo didelis rūdžių suėstas katilas. Jame dar buvo likę dvokiančio vandens, plaukiojo šapai ir vantų lapai. Pro storą dulkių sluoksnį matėsi keistų raštų liekanos, kažkada puošusios katilo šonus. Dominyka vanta nubraukė dulkes.

– Žiūrėk, kokie įdomūs raštai, panašūs į medžių šaknis. Jie tikriausiai magiški.

– Čia laumės skandina vaikus, – nusprendė Austėja.

Staiga barkštelėjo lauko durys. Mergaitės baugščiai susižvalgė. Pirties priemenėje sugirgždėjo grindų lentos. Abi narsuolės šmurkštelėjo už katilo. Siaubas sukaustė rankas ir kojas. Atsargūs žingsniai vis artėjo, dusliai girgždėdamos lėtai prasivėrė durys. Besileidžiančios saulės spinduliai, krintantys pro praviras duris, krauju nudažė tamsų šešėlį.

- Gelbėkit! - iš siaubo perdžiūvusiomis burnomis bandė sušukti mergaitės. Austėja įjungė žibintuvėlį ir nukreipė į atėjūną šviesos spindulį.

Tas *kažkas* buvo aplipęs voratinkliais ir varnalėšų dagiais. Veidą gobė tamsi skraistė ir tik dvi akys piktai žiūrėjo į vaikus. Padaras ištiesė mažas, plonas rankas, išskėtė purvinus pirštus.

- Ū, ū, ū! - keistu, plonu balsu suurzgė atėjūnas, - atiduokit man savo sielas!

Mergaitės nustojo kvėpuoti, jų širdžių dūžiai, atrodė, susprogdins ausų būgnelius. Dominyka jautė - dar sekundė ir ji nualps. Tegul tada laumės ją tempiasi į kūdrą, jai bus vis vien.

- Ū, ū, - vis urzgė pabaisa, kol tas urzgimas virto į sunkiai tramdomą vaikišką juoką.

Ir tik kai tas *padaras* priėjo arčiau, Austėja suprato, kad tai - jos sesuo Justė.

- Tu, begėde! - sušuko ji. - Mano širdis vos nesustojo!

Dominyka nesuprantančiu žvilgsniu dairėsi tai į vieną, tai į kitą.

- Norėjot be manęs ateiti, - pradėjo juoktis Justė, - aš jus sekiau.

- O, Dieve, - garsiai atsiduso Dominyka, klestelėdama ant suolo, - maniau, kad nualpsiu. Nusiiimk tuos šlykščius voratinklius ir varnalėšas - baisu žiūrėti!

Austėja nervingai glamžė suknelės kraštą. Pirmą kartą gyvenime ji buvo tokia įpykusi. Justė tyliai kikenė.

- Užsičiaupk, tu pabaisa! - suriko vyresnioji sesė. - Kad tave laumės pričiuptų!

Vėl sugirgždėjo senos priešpirčio lentos, kažkas paklebeno duris. Visos trys baugščiai susižvalgė - jautė, kad pirtyje jos ne vienos. Į katilo šoną kažkas dusliai bilstelėjo, vanduo jame suraibuliavo.

- Bėkim! - sukomandavo Dominyka.

Visos trys kulkos greičiu šovė lauk. Pabėgėjusios tolėliau nuo pirties, sustojo atsikvėpti. Justė nusiėmė visą kūną apgobusį voratinklį ir užsimetė jį ant pečių kaip peleriną. Tai buvo ne įprastas glitus ir lipnus voratinklis. Jis labiau priminė plonai austą šilko skraistę, buvo didžiulis, plasdenantis vėjyje, kvėpėjo ajerais.

- Koks keistas voratinklis, kur tu jį tokį radai? - nusistebėjo Dominyka.

- Radau ant žilvičio krūmo prie pirties, tarsi jį ten kas būtų padžiovęs, - atsakė Justė.

- Taigi, pats šeimininkas Jo Didenybė Voras jį ir padžiovė, - piktai nusišaipė Austėja. Mergaitė niekaip negalėjo atleisti už sesers išdaigą, o pati Justė labai didžiavosi, kad vakare viena atėjo į pirtį ir mirtinai išgąsdino dvi paneles.

- Sese, - šūktelėjo ji, - ar tau iš tikrųjų buvo baisu?

Austėja tylėjo.

- Kai aš užaugsiu, - toliau čiauškėjo vaikas, - būsiu policininkė, vilkėsiu gražią uniformą, turėsiu didelį šunį ir sidabrines apyrankes.

- Antrankius! - vienu metu šūktelėjo mergaitės.

- Na, gerai, antrankius, - pasitaisė vaikas, - aš ginsiu jus nuo laumių ir visko, kas baisu!

Mergaitės nieko neatsakė, jos vis dar pyko ant mažosios pokštininkės. Likusį kelio galąėjo tylėdamos.

Abi sesės, tyliai įsliuogusios pro atvirą langą, nuėjo miegoti. Justė dar bandė kalbinti Austėją, tačiau toji vis dar buvo labai pikta ir nesileido į kalbas. Justė voratinklį-skraistę pakabino ant kėdės šalia lango. Prieš užmigdama dar kartelį į jį žvilgtelėjo - voratinklis mėnulio šviesoje spindėjo kaip tūkstantis žvaigždučių ir kambario tamsoje mirguliavo nežemiška šviesa. Tos šviesos užliūliuota, Justė paniro į gilų miegą.

Mergaitė sapnavo, kad bėgioja po ramunių pievą. Danguje vienu metu švietė ir saulė, ir mėnulis. Ji girdėjo, kaip kalbasi drugeliai ir dainuoja gėlės. Staiga pūstelėjo vėjo gūsis ir pasigirdo tolima daina: *...Sese, sesule,*

Mėlynake mažule,

Atverk langelį, ištiesk rankelę,

Rankšluostelį atiduok...

Balsas skambėjo vis arčiau. Jau visai šalia Justė išgirdo:

Sese, sesule... Rankšluostelį atiduok...

Mergaitė atsisėdo lovoje, pasitrynė akis, žvilgtelėjo į langą ir... suakmenėjo. Už lango mėnulio apšviesta stovėjo žydraplaukė, baltaveidė moteris ir šypsojosi. Drungnas nakties vėjas plaukė jos ilgus plaukus, viena blyški ranka tiesėsi kambario link, kita tarsi mojo – „eikš pas mane, eikš...“

– Sese! – sušuko siaubo apimta Justė ir palindo po antklode.

– Gal jau pakaks šiandien mane gąsdinti, – mieguistu balsu murmėjo Austėja, uždarydama langą.

Mažoji akies krašteliu žvilgtelėjo pro jį. Vaiduoklis buvo dingęs, prie lovos degė naktinė lemputė, kažkur kambario kampe raminančiai čirškė svirplys. Justė, supratusi, kad tai buvo tik eilinis sapnas, ramiai užmigo ir tik voratinkliskraistė ant kėdės lengvai subangavo, tarsi jį būtų paglosčiusi nematoma ranka.

Nuo tos nakties Justė labai pasikeitė – tapo tyli, užsidarė savyje, nepasakojo mamai nei apie sapnus, nei apie kelionę į pirtelę. Austėja dar labiau sunerimo, kai pamatė Justę naktimis besėdinčią prie lango ir su kažkuo tyliai besikalbančią. Ji nepasakojo Dominykai apie tokį sesers elgesį, tačiau nutarė pati pakalbinti sesę: – Juste, su kuo tu naktimis kalbiesi? – per pusryčius paklausė Austėja.

Mažoji nervingai pasimuistė, bet visgi nenoromis pradėjo pasakoti:

– Žinai, mane laumė Gendrė kvietė į svečius.

Austėja tik numojo ranka:

– Ir kada tu baigsi fantazuoti?

- Tikrai kvietė. Sakė, ateis manęs pasiimti po trijų dienų ir liepė atsinešti rankšluostį.

- Ką? - prunkštelėjo vyresnėlė. - Tik nebandyk knaisiotis spintoje. Mama ką tik gražiai sudėjo švarius skalbinius.

Justė papurtė galvą.

- Tas voratinklis, kurį parsinešiau iš pirties, iš tiesų yra laumės rankšluostis. Jis spindi naktimis, bet tik tada, kai šviečia mėnulis, - paaiškino mergaitė.

- Ar neperkaito tavo galvelė saulėje? - pasišaipė sesuo.

- Žinau, - gudriai šypsojosi Justė, - tu negali matyti jo grožio, kaip ir negali suprasti augalų kalbos, nes nedraugauji su laumėmis.

Austėja delnu palietė mažosios kaktą.

- Juste, gal tu rimtai sergi?

Mergaitė tik paslaptینگai šyptelėjo...

Po trijų dienų nutiko bėda - dingo Justė. Dar ryte Austėja ją matė žaidžiančią po liepa, o šaukiama vakarienės jau nebeatsiliepė. Mama su kaimynais aplėkė visas trobas ir tvartus, apžiūrėjo kūdras ir šulinius - jos niekur nebuvo. Austėja ašarodama nubėgo pas Dominyką.

- Dingo mano Justė. Dominyka, nebežinau, kur jos ir beieškoti?

- Girdėjau... - su užuojauta atsakė draugė. - Gal kur pasislėpė, žinai gi, kad mėgsta pokštus. Tikriausiai juokiasi sau, laukia, kol ją kas suras.

Austėja purtė galvą:

- Jos niekur nėra. Bijau, kad bus nuėjusi į tą seną pirtį ir nuskendusi kūdroj, - vos neverkė mergaitė. - Ji kalbėjo tokius keistus dalykus: sakė, kad naktimis ją lanko laumė ir jog po trijų dienų ateis jos pasiimti. Dar jai liepė atsinešti rankšluostį - tą voratinklį, kurį parsinešė iš pirties.

- Mums reikia būtinai sugrįžti ten, - vilkdamasi megztinį, nutarė Dominyka.

Dvi draugės, susikibusios už rankų, patraukė pirties link.

- Juste, pasirodyk, pakaks slapstyti,- šaukė mergaitės.

Tačiau vakaro tylą trikdė tik iš kūdros sklindantis varlių kurkimas. Dominyka pribėgo prie pirties durų ir jas stumtelėjo, bet durys nepasidavė.

- Auste, - nustebo ji, - juk čia nėra jokių užraktų ar kablių, o atidaryti negaliu. Gal jos užremtos iš vidaus?

- Lipkim pro langą, - nutarė Austėja, - taip ir bus - mažoji jas laiko iš vidaus, norėdama ir vėl mus pagąsdinti.

Prasibrovusios pro dilgėles, kiečius ir varnalėšas, draugės įsiropštė į vidų.

- Juste, tu čia? - nedrąsiai šūktelėjo Austėja. Pirtyje tvyrojo spengianti tyla. Justės nebuvo. Abi prisėdo ant suolo.

- Kas dabar? - atsiduso Austėja. - Kur jos ieškoti?

Dominyka susikaupusi mąstė.

- Klausyk, o kai ji pasakojo apie laumes, ar minėjo jų vardus?

- Taip, - linktelėjo galva Austėja, - tai buvo labai keistas vardas, Gertrūda ar Gandrė... Hm, prisiminiau! Tai buvo

laumė Gendrė. Taip, Gendrė. Tikrai, Gendrė!

Nežinia kodėl, mergaitė apsidžiaugė, prisiminusi tą vardą.

Staiga pirtyje supliuškęjo vanduo. Draugės baikščiai žvilgtelėjo į katilą pirties kampe ir nustėro. Katilas buvo švariai nušveistas, keisti raštai ant jo šonų, primenantys medžių šaknis, dar labiau išryškėjo. Viduje ratilus skleidė tyras šaltinio vanduo, į paviršių kilo oro burbulai ir vandens lelijų žiedlapiai. Išsigandusios mergaitės apsikabino. Sukaupusi visas jėgas, Dominyka drebančiu balsu ištarė: – Auste, jei mus dabar nuskandins ar pavers vorais, atmink, kad esi geriausia mano draugė.

Austėja tik linktelėjo galva.

Vanduo katile dar labiau sukunkuliavo, lelijų žiedlapiai prasiskyrė ir iš vandens pamažu, apgaubtas sidabrinio rūko, ėmė kilti baltas moters siluetas. Jos peršviečiama, balta kaip sniegas oda ir žydrais, žemę siekiančiais plaukais ritosi vandens lašai. Drobinė suknia buvo išausta keistais senoviniais raštais, o rankų riešus puošė iš džiovintų uogų sunertos apyrankės. Galvą dabino vandens lelijų vainikas, kuriame šmirinėjo maži žalčiukai. Nusibraukusi šlapius plaukus nuo kaktos, ji įsmeigė veriantį žvilgsnį į Austėją: – Kodėl ieškai tos, kurią pati mums atidavei? – lyg medžių ošimas nuaidėjo moters balsas.

Pamažu Austėja atsipeikėjo iš ją sukausčiusio siaubo – ji prisiminė, kad labai supykusi ant sesers, ištarė tuos lemtingus žodžius: „Kad laumės tave paimtų!“

– Tavo sesuo pas mus, – kalbėjo laumė Gendrė, – ji laiminga, linksma ir tikrai nenori grįžti namo.

– Prašau, maldauju, atiduokit mano Justę, – ašaromis plūdo Austėja.

- Keisti jūs, žmonės. Pirma išmetate, o po to ieškote. Nevertinate to, ką turite, - dusliai atsiduso mėlynaplaukė. - Jums teks susitikti su mūsų Vyriausiąja Seserimi ir jos prašyti, kad gražintų vaiką. Ar nebijote keliauti į mūsų pasaulį? Juk galite ir nebegrįžti.

Abi mergaitės, tirtėdamos iš baimės, linktelėjo.

Laumė privedė vaikus prie vis dar raibuliuojančio katilo.

- Lipkite į vandenį, nebijokite - greit susitiksime...

Laumės - pelkių, paežerių ir balų dvasios. Jos globoja, saugo visus vandens augalus ir jų gyventojus. Šios paslaptingos būtybės nepriklauso nei Gerajai, nei Blogajai pusei, todėl turi išlaikyti pusiausvyrą tarp abiejų pasaulių. Laumės turi savo Šventąją Knygą - Fedrigoną. Ten surašyti visi geri ir blogi jų darbai, įvairūs užkeikimai ir burtažodžiai. Knygą atsiversti vieną kartą per šimtą metų gali tik Vyriausioji Sesuo, laumė Karigaila. Ji vyriausia ir protingiausia, jai paklūsta visos kitos laumės.

Laumės nesensta, tik plaukų ilgis byloja apie jų ilgus nuvyventus metus. Jos labai smalsios, mėgsta slapčia stebėti žmones ir krėsti aibes, tačiau tai ne visada baigiasi geruoju. Prieš metus buvo apkerėtas, apžavėtas ir išvestas iš proto jaunas dailininkas. Už tai Didžiajai Laumei Karigailai buvo uždrausta šimtą metų įžengti į žmonių pasaulį. Už miške paklaidintą girininką laumei Eitenei buvo nukirptos kasos. Žmogelis savaitę klaidžiojo po mišką, kol uogautojai aptiko jį pelkės pakrašty, kalbantį nesuprantama kalba, visai pražilusį. Laumė Eudora slapčia prileido žalčių į žvejo valtį ir taip jį mirtinai išgąsdino - nelaimėlis šoko į vandenį pamiršęs, kad nemoka plaukti. Vargšelis būtų paskendęs, jei

ne ežero laumė Raigenė, numetusi jam irklą ir taip padėjusi išsikapanoti į krantą.

Kai mergaitės atsimerkė ir apsidairė, pamatė, kad stovi ramunių lauke. Vieno dangaus krašto skliaute švietė saulė, kito – mėnulis. Regis, buvo nei diena, nei naktis, nei rytas, nei vakaras. Lauko gėlių ir žolynų spalvos buvo nenatūraliai sodrios, ryškios, o danguje kybojo vaivorykštė, tarsi būtų ką tik paliję.

- Čia negalima mindyti žolės, nes galite sutraiškyti kokį vabalėlį, – tarė laumė Gendrė, laikydama rankose pora iš žolynų šaknų pintų šlepečių.

Mergaitės klusniai užsimovė naują apavą ir pajuto, kad kojos tapo lengvos kaip pūkas. Jos kartu su laume žolės paviršiumi nučiuožė beržynėlio link.

O ten, laukymėlėje, šalia čiurlenančio upelio, buvo susirinkęs margas dailių būtybių būrelis. Jų klegėjimas priminė paukščių čiulbėjimą. Kiekviena buvo kažkuo užsiėmusi: vienos, išsibarsčiusios po pievą, rinko gėlių ir žolių sėklas į beržo tošies katilėlius, kitos sijojo jas ant ištemptų voratinklių, trečios ant smilgų nėrė miško uogas, džiaustė grybus ant erškėtrožės krūmo – ruošė maisto atsargas. Dar kitos variniame katile iš gėlių žiedų ir augalų šaknelių virė kažkokį stebuklingą eliksyrą – kvapnus aromatas gelsvu rūku sklido po palaukę.

Šalia upelio, ant akmens, įmerkusi kojas į skaidrų vandenį, sėdėjo auksaplaukė laumė. Sidabrinėmis voratinklių gijomis austas apdaras, puoštas upelio žuvelių žvynais, tviskėjo vaivorykštės spalvomis. Seno žalvario apyrankės ir ant kaklo kabantis amuletas su voro ženklų rodė, kad tai buvo Vyriausioji Sesuo Karigaila. Ši meiliai žvilgsniu sekiojo po pievą bėgiojančią mergaitę. Austėja iškart pažino savo

seserį Justę. Mažoji vaikėsi peteliškių būrelį ir gestikuliuodama rankomis kažką linksmai pasakojo laumėms – skardus jos juokas aidėjo beržyne.

Pamačiusios nekviestas viešnišias iš žmonių pasaulio, laumės metė visus darbus ir, apstoję mergaites ratu, ėmė jas smalsiai apžiūrinėti, liaunais pirštais kedenti jų plaukus, čiupinėti rūbus.

– Ach, kokios dailios mergaitės, – žavėjosi žaliaplaukė laumė.

– Kokie keisti jų aprėdai ir kasų spalva, – stebėjosi kita laumė raudonais kaip ugnis plaukais.

– Paverskim jas voruikais, – pasišaipė žydraplaukė, – tegul pina mums kasas.

Laumės suko aplink ratu ir vis stengėsi pakutenti ar pažnaibyti mergaites. Abi draugės išsigandusios stebėjo dailias būtybes, neatrodančias itin draugiškai.

– Pakaks, – pasigirdo įsakmus Karigailos balsas, – palikite atėjūnes ramybėje!

Laumės paklusniai atsitraukė ir, kažką tyliai šnabždėdamos, susispietė į būrį.

– Kaip jūs čia atsidūrėte? Mes nelaukiame svečių iš anapus, – šaltu kaip ledas balsu paklausė Karigaila.

– O, gražioji ponija... – sumikčiojo Austėja, – prašau, gražinkite mano seserį.

Vyriausioji Laumė prisimerkė, jos bespalvėse akyse blykstelėjo pykčio kibirkštys.

- Čia niekas man nenurodinėja ir manęs nemoko, o juo labiau neprašo. Tavo sesuo tikra padauža ir linksmuolė, mums patinka jos judrumas, juokas. Justės vieta čia, - trumpai nukirto Karigaila, - jūs nenorite priimti jos tokios, kokia yra. Ak, jau tie žmonės - jums tik keisti, perauklėti ir kitus mokyti.

Austėja ne juokais išsigando.

- Aš ją labai myliu, juk tai mano vienintelė sesė, - pravirko mergaitė.

- Sakai, myli, - gudriai prisimerkė Didžioji Laumė, - bet jai labiau patinka gyventi pas mus, jei ji pasirinko mūsų pievelę, o ne žmonių pasaulį.

- Juste, bet gi tu turi savo namus, mamą, mane! Mama taip sielvartauja tavęs belaukdama, - vos tramdė ašaras Austėja.

- Aš tik norėjau trumpai čia pavierėti... Už tai, kad gražinau Gendrei jos rankšluostį, ji mane ir pasikvietė į laumių pievelę, - verksmingu balsu atsiliepė Justė.

- O gal man jus paversti vorais, - piktai į abi drauges dirstelėjo Karigaila, - kodėl turėčiau jus paleisti? Aš retai lankausi jūsų pasaulyje, o šita maža mergaitė man pasakos apie gyvenimą anapus, apie tas keistas būtybes - žmones, mane linksmins, kai apims liūdesys. O kitos dvi, būdamos vorais, mums parėdus verps.

- Tačiau žmogus negali gyventi mūsų pievelėje, - įsiterpė mėlynaplaukė Gendrė.

- Tada mes ją paversime sava, juk žinote, kaip tai daroma - Šventoji Kūdra trečią pilnaties naktį įtrauks ją į savo gelmes, o ketvirtą naktį mergaitė išplauks jau mūsų - jos vardas bus Hanula, - ramiai pasakojo Karigaila.

- Tai daryti draudžia mūsų Didžioji Dvasia, žmonių pasaulio dvasios priklauso ne mums, - prieštaravo Gendré. - Už tai gali būti panardinta į kūdrą ir niekada daugiau neišvysti dienos šviesos. Juk visos žinome, kad nusižengti Didžiajai Dvasiai nevalia.

Susimąsčiusi Karigaila liaunais pirštais suko savo auksinę garbaną. Šventojoje Knygoje Fedrigone buvo aiškiai parašyta: „Laumėms draudžiama į savo pasaulį įsileisti žmogų, o juo labiau jį pamilti.“ Karigailos mintys gražino ją į praeitį, kai ji vieną vakarą pamatė dalininką, piešiantį pirtį. Vyriausioji Laumė pamilo jį, nors žinojo, kad žmogus, išvydęs laumę, išprotėja ir vėliau miršta. Liūdesio žiburėliai suspindo Karigailos akyse. Ji suvokė, jog kai vėl ateis jos eilė įžengti į žmonių pasaulį, dailininko jau nebebus ir vargu, ar beatras jo kapą.

- Gerai, - liūdnai ištarė Vyriausioji Sesuo, - tegul bus, kaip jūs norite - aš sugražinsiu mergaites į žmonių pasaulį ir jos pamirš viską, ką matė ir girdėjo. Kvieskite mūsų knygos sergėtoją motiną Kulaviją!

Laumės baugščiai susižvalgė ir susispietė į būrelį.

Upelio meldai prasiskyrė ir pasirodė būtybė žilais, besidraikančiais plaukais. Žalsvos spalvos veide piktai žibėjo žalios kaip smaragdas akys. Pro kietai suspaustas bespalves lūpas ji sušvokštė: - Kodėl trikdote mano ramybę dėl kažkokių mergiūkščių? Šventąjį Fedrigoną atversti galima tik kartą per šimtą metų, kitaip jis praras galią. Tik dėl tavęs, mano dukterie Karigaila, tą darau!

Ji ištiesė didelę storą knygą ir apsisukusi pranyko tarp meldų. Knygos odinius viršelius puošė senoviniai variniai apkaustai ir perlamutro kriauklelės, o centre buvo įspaustas voro siluetas - toks pat kaip amulete ant Karigailos kaklo.

Laumė Gendrė, priėjusi prie mergaičių, sušnabždėjo:

- Kai Karigaila ims skaityti užkeikimus, briskite upelio vandenin, gilyn į sietuvą, ir nieko nebijokite - tai vienintelis jūsų kelias namo.

Didžioji Laumė pagarbiai paėmė knygą ir, pasidėjusi ją ant kelių, užsimerkė. Pūstelėjo vėjelis ir knyga, plazdendama lapais, atsivertė. Karigaila iš kapšelio, kabančio prie juostos, išsitraukė senovinį smėlio laikrodį, iškėlė jį virš knygos ir susikaupusi ėmė skaityti: *Kunkuliuokit, burbulai, virkit, upės vandenai, Smėlio smiltelės, laiką stabdykit.*

Nukeliaukit užmarštin, virskit juoda nebūtim.

Tekėkit su smėlio laiku, vaizdai ir mintys vaikų!...

Drebėdamos iš baimės mergaitės susikibo už rankų ir brido į upelio sietuvą vis gilyn, kol vanduo virš jų galvų užsivėrė. Tik Justės gėlių vainikas, pasisūpuodamas ant bangų, nuplaukė pasroviui...

Visos trys atsitokėjo pirtelėje - kaleno dantimis ir buvo peršlapusios iki siūlo galo. Katilė dar teliūskavo vanduo, suposi Justės gėlių vainikas.

- Ką mes čia veikiame? - pirmoji atsikvošėjo Austėja. - Bėkim namo, juk suradom mūsų pradingėlę, pradžiuginsime mamą!

Ta diena Justę neatpažįstamai pakeitė - mergaitė tapo klusni, mandagi. Ji nebelietė sesės papuošalų dėžutės ir nebesiskųsdavo mamai. Tačiau kartais, šiltomis vasaros naktimis, Austėja matydavo, kaip mažoji atsidariusi langą tyliai su kažkuo kalbasi keista, jai nesuprantama kalba.

Sesuo apsimesdavo mieganti ir ryte niekam nieko nepasakodavo.

Šlykštukų dovana

Viskas nutiko dar tada, kai vaikai nežinojo, kas yra kompiuteriniai žaidimai ir kaip atrodo lėlė Barbė.

Savo pirmas vasaros atostogas Agnė praleido pas senelius. Namas stovėjo netoli seno raisto, o kiek toliau telkšojo nepereinama pelkė. Niūrokas vaizdas miesto mergaitei, bet Agnės tėvai nutarė, kad šviežias pienas ir tyras oras bus jai tik į naudą, todėl trims mėnesiams paliko savo dukrą pas senelius. Kadangi kaime nebuvo jos amžiaus vaikų, mergaitei pačiai tekdavo susigalvoti žaidimų. Ramunių žiedai buvo puošnios princesės, šokančios karaliaus puotoje, iš popieriaus iškirptos lėlės dažnai keitė savo apdarus ir gyveno kartoniniuose namuose. O kai mergaitė būdavo itin gerai nusiteikusi, ištraukdavo iš močiutės skrynios visas skareles ir, pasipuošusi, jos manymu, kaip princesė, šokdavo prieš veidrodį.

- Ir vėl mano skaras išmėtei, - burbėdavo močiutė, - atrodai kaip čigonė.

- Ne, aš ne čigonė, esu geriausia šokėja visame pasaulyje, - sakydavo Agnė.

Namuose gyveno senas margas katinas. Keista buvo jo kailio spalva: nei ruda, nei auksinė, su juosvais dryžiais. Agnei jo kailis priminė pelkę. Mergaitė katino prisibijojo. Ypač kai jis, primerkęs savo žalią akį, įdėmiai ją stebėdavo. Agnei kažkodėl buvo nejauku nuo to žvilgsnio - atrodė, kad iš katino akių sklinda šalta, smaragdinė šviesa.

Vakarais senelis skaitydavo mergaitei pasakas apie narsų skruzdėliuką Ferdą, linksmus nykštukų nuotykius ir miegančias princeses. Močiutė skaityti nemėgo, tačiau ji nežina iš kur žinojo tiek daug keistų istorijų, kad viso pasaulio rašytojai jų nesugebėtų parašyti. Tos pasakos labai skyrėsi nuo senelio skaitinių - buvo tikroviškesnės,

spalvingesnės ir ne visada laimingai baigdavosi. Agnei labiausiai patiko močiutės pasaka apie mažus, bjaurius žvėrelius, vadinamus Šlykštukais. Jie gyveno gretimoje pelkėje, žinojo daug magiškų dalykų ir lengvai galėjo įsikūnyti į bet kokį naminį gyvūną. Jie galėjo išpildyti bet kokį žmogaus norą, tačiau mainais paimdavo jų svajones. Juos žmonės dar vadindavo beširdžiais.

- O iš manęs jie gali atimti svajonę? - kartą su baime močiutės paklausė mergaitė.

- Ne, vaikeli, čia gi tik pasakos, nors, sako, kad jų negalima nieko prašyti ir šiukštu neimti jų dovanų, - paaiškino močiutė.

Agnė dažnai namuose likdavo viena - seneliai turėjo nedidelį ūkį: karvę, pora avių, kelių lysvių daržą ir reikėjo visa tai prižiūrėti. Vieną pavakarę, kai ji buvo bebaigianti žaisti su popierinėmis lėlėmis, išgirdo keistą krebždesį.

- Tikriausiai pelės, - garsiai save ramino mergaitė. Tačiau krebždesys nesiliovė, jis virto šnabždesiu ir Agnė sustingo. Ji nemirksėdama žiūrėjo į sieną priešais savo lovą. Gėlės ant popierinių apmušalų buvo ne rožinės, kaip įprasta, o švietė ryškia smaragdine spalva. Kambaryje staiga atvėso. Mergaitę sukaustė nepaaiškinama baimė. Jai pasirodė, kad gėlės ant sienos ėmė šokti, susiliedamos į keisčiausias figūras. Agnę prie jų traukė nenumaldoma jėga. Ji ištiesė ranką, jautė begalinį norą paliesti vieną iš tų gėlių.

Žingsnis, dar vienas - ir, staiga, durų trenksmas...

Mergaitė atsisuko. Ant stalo tupėjo katinas ir įdėmiai ją stebėjo smaragdinėmis akimis.

- Vėl durų neuždarei, - pasigirdo močiutės balsas, - sušaldysi vaiką, toks vėjas lauke.

Senelis klusniai užvėrė duris.

- Močiute, aš bijau katino, - prisipažino Agnė.

- Škac, Pinčiau, nuo stalo, gąsdini man vaiką, - subarė gyvį senoji ir pridūrė: - Nebijok, šitas senas padaras vaikų nepuola, nors ir nelabai juos myli.

- O kiek jam metų? - pasidomėjo mergaitė.

- Nežinau, brangute, jis čia atėjo jau suaugęs.

- Iš kur atėjo?

- Nežinau, buvau uogauti, - pasakojo močiutė. - Kai išėjau iš miško, pamačiau jį išlendantį iš pelkyno sulysusį ir alkaną, pakviečiau namo... Taip ir liko. Peles gaudo, kampuose nedergia...

- Čia tikriausiai tos raganos Vėtros padaras, - nusijuokė senelis. - Kai ji pasimirė, visi jos Baubai ir Šlykštukai po svietą išsilakstė.

- Nebuvo ji jokia ragana, - ramiai atkirto senelė. - Vėtra buvo žolininkė ir tokį vardą gavo dėl savo smarkaus būdo. O kad viena gyveno, tai kur jai dėtis? Nei vyro, nei vaikų neturėjo. Daug pas mus kaimuose tokių moteraičių, tai ką? Visas raganomis vadinti pradėsime?

Agnė nepasakojo močiutei apie tas keistas šokančias gėles ant sienos, tačiau nuo tos dienos nepaaiškinamas nerimas apsigyveno jos viduje. Ji žinojo, kad jokių Baubų ir Šlykštukų nėra, kad su seneliais jaučiasi saugi, tačiau su kiekviena diena vis dažniau jausdavo, jog šalia kažkas yra, tarsi kas ją slapčia stebėtų. Dar tas katinas...

Ir vis tik vieną pavakarę Agnė nutarė iš arčiau patyrinėti tas keistas gėles ant sienų. Rankomis vedžiodama po apmušalus, prie pat grindų ji užčiuopė kažin kokį stačiakampį. Jo centre styrojo nedidelė aprūdijusi rankenėlė. Mergaitei nuo susijaudinimo net delnai suprakaitavo – ji suprato, kad atrado kažką, apie ką neturėjo žinoti. Drebdama nuo susijaudinimo, ji patraukė už rankenėlės – popieriniai apmušalai plyšo ir prieš ją atsivėrė juoda kiaurymė. Slogus žemės ir puvėsių kvapas tvoskė į veidą. Agnė skubiai uždarė dureles ir pašoko nuo grindų – į kambarį įėjo senelis.

– Vis tik radai, – sukrizeno. – Galvojau: tokia smalsi mano anūkė – vis tiek atras tas slaptas dureles. O, kad manęs neužkankintum klausimais, teks tau apie jas papasakoti:

„Kadaise, *dar prie ruso*, po kaimus vaikščiodavo kareiviai, gaudydavo jaunesnius kaimo vyrus ir veždavo ilgiems metams savo armijon tarnauti. Mano tėvulis, tavo proprosenelis, įrengė šitas slaptas dureles, už kurių iškasė po pamatais urvą, vedantį link raisto, kad bet kada galėtų pabėgti nuo kareivių ir pasislėpti raiste. O ten jo jau niekas nesurastų – klaidi ta pelkė, tik vietiniai žinojo jos slaptus takus. Kareiviai net nosies ten nekišdavo. Sykį nusivijo trys kareivukai kaimo kalvio sūnų pelkėn, tai grįžo tik jis... Tik žiūrėk, nebandyk lįst į tą urvą, jis jau vietom žemėm užvirtęs, o ir gyvių, žalčių ten visokių, iš pelkės privisę. Vis neprisirengiu akmenimis užversti...“

Vieną vakarą, kai visi vakarieniavo, močiutė padavė Agnei seną medinę dėžutę.

– Čia tau, – tarė ji, – kai buvau jauna, nešiojau, bet mano laikas jau praėjo.

Agnė atidarė dėžutę. Ten buvo grandinėle su stikliniu gėlės formos pakabuku. Kaip mat juo pasipuošė ir ėmė staipytis prieš veidrodį.

- Močiute, kaip gražu, - džiaugėsi mergaitė.
- Nešiok ją visada, ji tave saugos, - paaiškino senolė.
- Nuo ko saugos? - suglumo Agnė.
- Nuo blogų sapnų, negeros akies, šiaip visokio blogio... - aiškino močiutė.

Virtuvėje pasigirdo senelio juokas:

- Ir vėl tie burtai, - krizeno jis, - kokie sapnai, kokios akys? Niekais vaikui galvą kvaršini. Ji miesto mergaitė, o ten burtų nėra. Čia jūs, kaimietės, pasaulio nemačiusios, burtais tikit!

Senelė tylėdama nurinko indus nuo stalo.

Tą naktį Agnė blogai miegojo. Net palindusi po antklode, ji jautė į save įbestą kažkieno žvilgsnį. Pro užtrauktas užuolaidas skverbėsi silpna mėnulio šviesa. Žvilgtelėjusi į sieną, mergaitė suakmenėjo - apmušalų gėlės švietė švelniai žalia spalva. „Juk gėlės rožinės, jos visada buvo rožinės“, - su siaubu pagalvojo mergaitė ir stipriai užsimerkė. O gal ji sapnavo? Sukaupusi visą ryžtą, vėl žvilgtelėjo į sieną. Gėlės buvo rožinės.

Dienos slinko visos kaip viena, keitėsi tik oras: tai saulė, tai lietus, o kartais rytais tvyrodo toks tirštas rūkas, atslinkęs nuo pelkės, kad atidarius trobos duris, matėsi tik slenkstis. Tokiomis dienomis močiutė pasigesdavo savo Pinčiaus. Ji nerimavo, kad jos senas katinas nusliūkins kur į raistą ir ten pasiklys. Tačiau Pinčius visada grįždavo. Šlapias, purvinas, dvokiantis pelke, bet grįždavo.

- Maisto jam maža namuose, - bambėdavo močiutė, - po raistą vis bastosi...

Tą dieną Pinčius elgėsi keistai. Vis glaustėsi prie mergaitės kojų, tarsi kviesdamas žaisti.

- Škac, - piktai tarė Agnė, - nenoriu su tavim draugauti. Tačiau įkyruolis neatlėjo, sukdamas ratus aplink kėdę, murkė. Agnė numetė jam siūlų kamuolį.

- Še žaisliuką, gali įsivaizduoti, kad gaudai pelę, - tarė mergaitė. Pinčius stvėrė kamuolį ir pradėjo ridinėti po visą kambarį. Katino žaidimas truko gana ilgai, kol pagaliau netekęs jėgų tingiai išsitiesė ant kilimėlio.

- Na ką, senuti, pavargai, - pagailo Pinčiaus mergaitei, - pailsėk.

Agnė pritūpė prie katino, paglostė.

- Brr, - nusipurtė ji, - koks tu šaltas ir šiurkštus, gal sergi?

Katinas bejėgiškai atmetė galvą.

- Aš tau padainuosiu lopšinę ir tu pasveiksi,- imdama Pinčių į glėbį nusprendė ji.

- „Aa, aa, liuli, katinėlis guli, o katytė motinytė marškinėlius siuva“, - niūniavo mergaitė.

Katinas palaimingai primerkė žalią akį ir viena letena ėmė kepšnoti per Agnės grandinėle. Jis žaidė tai patraukdamas, tai paleisdamas stiklinę gėlytę. Staiga išskėtė savo aštrius nagus ir stvėrė už grandinėlės. Papuošalas nukrito ant

žemės. Pinčius išsprūdo iš mergaitės glėbio ir, įsikandęs grandinėle, spruko pro duris.

- Ką padarei, begėdi,- supyko Agnė, - juk čia močiutės dovana.

Ji jau norėjo vytis katiną, tik staiga jos dėmesį patraukė vėl tas pats bildesys, pereinantis į šnabždesį. Ji atsisuko į sieną, gėlės pamažu ėmė keisti savo spalvą, sudarydamos keisčiausias figūras. Ją nusmelkė šalto vėjo gūsis. Ir kvapas... Tas keistas pelkės kvapas pasklido po kambarį. Žalsvu ūku jis ėmė suktis aplink Agnės galvą, ją apėmė begalinis noras miegoti. Agnė klestelėjo prie stalo, galva bejėgiškai nusviro ant rankų.

Gėlės išsirikiavo ratu, slaptos durelės atsivėrė ir iš urvo gilumos pradėjo ropštis keistos, atgrasios būtybės. Bjaurūs padarai, kažkada buvę mieli naminiai gyvūnėliai, bet pavirtę į piktus ir nelaimingus šunelius, kačiukus, žiurkėnus. Tos būtybės suko ratus apie mergaitę ir jai pasirodė, kad ji skrenda. Kambarys prisipildė keistų garsų. Agnė nesuprato, ar tai muzika, ar už lango pliaupiantis lietus. Ji šoko kartu su mažomis, bjauriomis būtybėmis ir nejautė jokios baimės.

- Tu labai gražiai šoki, - pasigirdo keistas balsas, - būsi geriausia šokėja visame pasaulyje.

- Aš žinau, apie ką tu svajoji, - kuždėjo mergaitei į ausį kitas balsas.

- Aš turiu tau dovaną, - šnabždėjo trečias, - paimk ją.

Staiga prieš mergaitės akis pažiro šimtai žalių akmenukų. Jie skleidė šilumą ir buvo kerinčiai patrauklūs. „Negalima iš jų imti dovanų!“ - kažkur toli skambėjo močiutės balsas. Agnės rankos tiesėsi prie pačio ryškiausio, pačio gražiausio. „Neimk!“ - aidėjo iš tolo...

Agnė nubudo savo lovoje. Šalia sėdėjo močiutė ir glostė jai galvą.

– Užmigai, vaikel, prie stalo, net negirdėjai, kai grįžom, – švelniai tarė ji.

Mergaitė pasijuto labai laiminga, viskas buvo kaip ir kiekvieną vakarą. Ant viryklės kunkuliavo sriuba, senelis virtuvėje rūkė pypkę, šalia jos lovos, ant stalo, stovėjo stiklinė kava tik pamelžto pieno. „Keistas sapnas“, – pagalvojo mergaitė ir, jaukiai įsivyniojusi į antklodę, užsimerkė.

Laikrodis monotoniškai skaičiavo laiką, Pinčius drybsojo ant močiutės megzto kilimėlio, tingiai žaisdamas su Agnės pamesta grandinėle. Viskas buvo kaip ir anksčiau, tik vietoj stiklinės gėlytės žaižaravo žalias smaragdus...

Agnė vėl sapnavo pelkę. Iš tamsaus, pradvisusio vandens akivarų kilo nuodingi garai, nudžiūvusių medžių guote ūbavo paslaptingas paukštis. Ant kupstų, aplipusių spanguolėmis, tupėjo bjaurūs sutvėrimai: katinai, šunys, žiurkėnai, papūgėlės. Žaizdoti, išplikusiu kailiu, išpešiotomis plunksnomis. Kai kuriems vietoj akių žiojėjo tuščios akiduobės, kitų akys, aptrauktos balta valktimi, atrodė negyvos ir šaltos, o iš nukirsta uodega šuns nasrų sklido nieko gero nežadantis duslus urzgimas.

Miegodama ji jautė, kad kažkas liečia jos veidą drėgnomis, šaltomis letenėlėmis. Mergaitė atsimerkė ir atsisėdo lovoje. Šalia, ant stalo, tupėjo Pinčius ir stebėjo Agnę. Jau švito.

Šįkart mergaitė nutarė papasakoti savo sapną močiutei, tikėdamasi, kad toji ją kaip visada nuramins ir paguos.

- Labai blogai, prastas sapnas, anūkėle, - atsiduso senoji.

- Močiute, o iš kur atsirado tie Šlykštukai? - su nerimu klausė mergaitė.

- Tai mirusių naminių gyvūnėlių vėlės,- liūdnai atsiduso senoji, - jie mirė labai nelaimingi, nes vaikai juos skriaudė. Po mirties jie virto bjauriais, piktais padarais ir ėmė vaikams keršyti. Būdami gyvi nepatyrė nei meilės, nei švelnumo, tad mirę ėmė grobti vaikų jausmus mainais į svajonės išsipildymą. Bet ar gali būt laimingas žmogus, turėdamas viską ir likdamas bejausmis?

- O ar galima jų paprašyti, kad negąsdintų vaikų ir negrobtų jų jausmų? - su viltimi paklausė Agnė.

- Šito aš nežinau, - atsakė močiutė, - kažkada raiste gyveno žolininkė, vardu Vėtra. Ji žinojo viską, kas dedasi aplinkui, bet mirė, nusinešdama su savimi visas paslaptis. Žmonės kalba, kad jei tyros širdies žmogus nueis prie jos kapo ir iš visos širdies ko nors paprašys, ji gali padėti.

- O kur jos kapas? - susidomėjo mergaitė.

- Šalia raisto yra senos kapinės. Už tvoros, šalia erškėtrožių krūmo - samanomis apžėlęs kupstas, ant jo plokščias akmuo. Jį tamsūs žmonės, tikėdami, kad laidoja raganą, užritino ant kapo, kad Vėtra po mirties neprisikeltų, - atsiduso močiutė.

Po kelių neramaus miego naktų Agnė ryžosi nueiti prie Vėtros kapo. Sulaukusi, kol seneliai išeis šerti gyvulių, mergaitė tekina pasileido raisto link. Reikėjo skubėti, nes močiutė, sužinojusi, kad ji išėjo nepasiklaususi - bars.

Kapinės buvo ant nedidelės kalvos šalia pat raisto. Sena, akmeninė tvora buvo virtusi griuvėsiais, ant išsivarčiusių

kryžių užrašai jau buvo sunkiai įskaitomi. Surūdijusius vartelius sūpavo vėjas. Jie liūdnai girgždėjo, tarsi priekaištaudami, kad niekas nebelanko kapų. Agnė ėjo palei tvorą, žvalgydamasi erškėtrožių krūmo ir apleisto kapo šalia jo. „Tikriausiai čia“, – pagalvojo, pamačiusi plokščią, samanomis apžėlusį akmenį. „Bet kaip man išsikviesti Vėtrą?“

Mergaitė anksčiau matė, kaip meldžiasi močiutė prie savo tėvų kapo, tačiau ji nežinojo tų stebuklingų žodžių, kurie, pasak senolės, gelbėjo ir saugojo. Be to, ji nebuvo girdėjusi, kad kas nors melstųsi prie raganos kapo. Ji įkvėpė oro ir tyliai tarė:

– Brangi ragana, padėk man, aš pakliuvau į bėdą.

Vėjas, trunkęs kapinių vartelius, nutilo, tik erškėtrožės šakos sulingavo, pažerdamos ant kapo saują prisirpusių uogų.

– Prašau tavęs, Vėtra, padėk man, – jau garsiau ištarė Agnė.

Pasidarė taip tylu, kad mergaitė išgirdo, kaip krūtinėj daužosi širdis. Rasos lašai, kritę nuo smilgų, pakibo ore, nepasiekę žemės. Regis, ir pušų spygliai, besisukę vėjyje, sustingo.

– Padėk man, Vėtra! – drebėdama iš baimės sušuko mergaitė.

Staiga pūstelėjo šalto vėjo gūsis ir už Agnės nugaros tarsi kas giliai atsiduso – „Ach“! Agnė krūptelėjusi atsisuko.

Prieš save pamatė moterį. Ji vilkėjo šviesia, tarsi iš rūko nuausta suknią, veidas buvo baltas kaip sniegas, ore plaikstėsi ilgos, žilos garbanos, prikabintas prie liemens vėjyje siūbavo džiovintų vaistažolių ryšulėlis. Jos bespalvės akys kaip ledinis gražtas smigo į Agnę.

- Kam trikdai mano ramybę, vaike, - dusliai tarė ji.

Agnės kojos lyg įaugo į žemę. Nuo siaubo, regis, gyslose sustingo kraujas.

- Aš... na, man, - lemeno vaikas, - aš bijau Šlykštukų, padėk man.

Pasigirdo duslus juokas, panašus į naktinio paukščio kvatojimą.

- Padėti? Kodėl turėčiau tau padėti? - piktai sušvokštė ji. - Aš visą gyvenimą gelbėjau žmones nuo ligų, nuo blogio, o šie taip man atsidėjo - palaidojo už kapinių tvoros ir dar užkėlė sunkų akmenį man ant krūtinės!

- Bet aš nieko nenuskriaudžiau, - teisinosi Agnė, - aš labai myliu savo tėvelius, senelius ir niekada neskriaudžiau gyvūnėlių.

Vėlė įdėmiai pažvelgė Agnei į akis ir, ištiesusi savo kaulėtą ranką, palietė jos skruostą. Šaltis kaip aštrus peilis perskrodė mergaitės kūną.

- Tik tu pati gali sau padėti, - kiek švelniau prabilo Vėtra, - privalai susitikti su Šlykštukų Didžiuoju Tėvu ir jo atsiprašyti už visas vaikų padarytas skriaudas naminiams gyvūnams. Jei atsiprašymas bus nuoširdus ir tikras - tu išgelbėta, jei Šlykštukai tavimi nepatikės - tu pražūsi.

- Kur man surasti jų Didįjį Tėvą? - pralemeno mergaitė.

- Raktas nuo vartų į jų pasaulį yra tavo močiutės dovanotas pakabukas, - dusliai atsakė vėlė. - Turi skubėti, tuoj ims kilti rūkas ir iš pelkės pasirodys *jie*.

Dvasia ėmė pleventi ir tirpti ore, vieną ranką ištiesusi lyg atsisveikindama, o Agnė neatsigręždama pasileido namų link. Kiek atsitokėjusi prisiminė, kad nepadėjo velei už patarimą. Minutėlei sustojusi ji šūktelėjo:

- Ačiū, Vėtra!!!

Medžių viršūnėmis praskriejo vėjo gūsis, sulingavo erškėtrožės šakos. Dienaėjo į pabaigą, nuo raisto pamažu slinko tirštas rūkas. Takeliu miško link, pasižvalgydamas į šalis, sliūkinio Pinčius.

Laikas slinko lėtai. Netgi laikrodžio dūžiai Agnei pasirodė tingūs ir lėti. Tankiai plakė tik jos širdis. Šianakt reikės susitikti su Didžiuoju Tėvu. Bet kaip? Kur jį surasti? Mergaitė laukė, kol užmigs seneliai. Per tą laiką turėjo sugalvoti, ką daryti. Kodėl Vėtra pasakė, kad grandinėle su pakabuku – tai raktas?

Ji tyliai praskleidė užuolaidą ir mėnulio šviesoje ėmė apžiūrinėti papuošalą. Žalia gėlytė turėjo septynis žiedlapius. Agnei staiga pasirodė, kad jie suvirpėjo.

- Piešiniai ant sienos, - sušnabždėjo ji, - ten tokios pat gėlės.

Agnė įsiklausė į tylą. Seneliai jau miegojo. Mergaitė tyliai išlipo iš lovos ir priėjo prie sienos. Ji instinktyviai ištiesė ranką su papuošalu gėlių link. Žalioji gėlytė mėnulio šviesoje sutvisko žaliu smaragdu. Rožinės gėlės ant apmušalų pradėjo keisti spalvą. Tapusios ryškiai žaliomis, jos susibūrė į septynis ratus ir, kiek pasisukusios, subėgo į vieną. Skleisdamos keistą traškesį, spinduliuodamos smaragdine šviesa, pamažu vėrėsi slaptosios durys. Po kambarį pasklido pelkės tvaikas. Vidinis balsas Agnei pakuždėjo, kad tas urvas

veda į Šlykštukų pasaulį. Mergaitė pasilenkė ir ropomis dingo už durelių.

Ji pateko į žalią, tirštą rūką. Aplinkui buvo girdėti keistas švokštimas, urzgimas, gailus inkštimas. Jos baimė augo kartu su garsais. Rūko uždanga pamažu ėmė sklaidytis ir ji pamatė, kad stovi pelkės viduryje ant nedidelės kemsynų salelės. Aplink ją, ant spanguolėmis aplipusių kupstų, išsimėčiusių tarp akivarų, sėdėjo bjaurūs padarai. Ant kai kurių nusišėrusių, žaizdotų kaklų dar kabėjo surūdijusios grandinės, apipuvę virvagaliai... Mažieji monstrai ėmė grėsmingai ropoti Agnės link.

- Ko nori, mergaite? - suurzgė nuplikęs šuo. Jis buvo toks liesas, kad pro mėlynai pilką odą kiaurai švietė visi kaulai.

- Aš... aš, - įkvėpė oro Agnė, - noriu pamatyti Didįjį Tėvą!

Pasigirdo piktas murmėjimas. Gyvūnai ėmė atatupsti trauktis prie savo kemsų. Ta krutanti, urzgianti masė prasiskyrė ir mergaitė išvydo ant seno kelmo tarsi ant sosto tupintį... Pinčių - Didįjį Tėvą. Katino galvą puošė pelių kaulų karūna, ant kaklo puikavosi blizganti grandinė su smaragdine akimi.

- Pinčiau! - netikėtai pradžiugo Agnė ir jau rengėsi jį paglostyti, bet, pažvelgusi jam į akis, suprato, kad tai jau nebe tas močiutės numylėtas katinėlis. Pelkėje pasigirdo pikti šūksniai:

- Kokia akiplėša!

- Nuskandinkim ją pelkėje!

Didysis Tėvas - Pinčius - pakėlė leteną, taip nutildydamas monstriukų chorą.

- Sveika atvykusi į Šlykštukų karalystę, - senu, gergždžiančiu balsu prabilo jis, - ko ieškai ten, kur žmonės nelaukiami?

- Sveiki, Didysis Tėve, - tyliai pasisveikino mergaitė. - Mane visai nukankino baisūs sapnai. Prašau, nebegąsdinkit vaikų. Atsiprašau už visas vaikų padarytas skriaudas - mes būsime geri.

Pinčius nusijuokė keistu, gargaliuojančiu juoku.

- Aš jau seniai nebetikiu vaikų pažadais, - atsainiai mostelėjo letena katinas. - Kai jie nori turėti naminį gyvūnelį, tampa mieli ir geri, bet kai jų svajonė išsipildo, labai greitai pamiršta, kad jų augintinis yra gyvas padaras, kuriuo reikia rūpintis, jį mylėti.

- Bet aš nieko nesu nuskriaudusi, - paprieštaravo Agnė.

- Mes tau papasakosim savo istorijas, gal tada patikėsi, kad ir vaikai gali būti pikti ir žiaurūs, - mostelėjo letena Pinčius, kviesdamas arčiau pelkės monstriukus.

Prie mergaitės prisėlino senas, susivėlęs katinas, išsukiotomis letenomis.

- Mane išmetė iš penkto aukšto tiesiai į gatvę, nes buvau senas, aklas, kurčias ir kartais pridergdavau ant kilimo!

- O mane norėjo iškepti mikrobangų krosnelėje, - skundėsi papūgėlė apsvilusiomis plunksnomis.

- Man sulaužė leteną, - urzgė trikojis šuo.

- O mane vaikai nuskandino tvenkiny, nes norėjo pažiūrėti, ar aš moku plaukti, - skundėsi mažas kačiukas sulipusiu kailiu.

- Mane numarino badu, - pasakojo išdžiūvęs kaip lapas žiurkėnas.

- Aš irgi buvau mielas, geras katinėlis, - pradėjo savo pasakojimą Didysis Tėvas, - bet kai vaikams nusibodo manimi rūpintis, jų tėvai išvežė į mišką ir paliko. Dvi savaites sušalęs, alkanas sėdėjau šalikelėje ir laukiau jų sugrįžtant. Po mėnesio mane leisgyvį ir išbadėjusį rado Vėtra. Ji išgydė mane, bet širdyje visam laikui apsigyveno neapykanta. Aš išmokau iš Vėtros daug magiškų dalykų. Vargšė žolininkė visą gyvenimą padėjo žmonėms. O ten, kur gėris, visada šalia žingsniuoja ir blogis. Aš atvėriau Blogio Vartus ir gavau karalystę, žinoma, mainais į Vėtros gyvybę. Palaidota už kapinių tvoros ji neteko savo galių. Vienintelė, pas ką Vėtra dar gali ateiti sapne, yra tavo močiutė. Ji vienintelė žolininkės giminaitė. Už tai ir gavai nuo blogio saugančią grandinėlą. Bet dienos metu aš esu tik naminis gyvūnėlis, stebintis žmones, todėl teko su tavim kiek pažaisti, kad gaučiau papuošalą. Taigi, turiu karalystę ir visi nuskriausti, nemylimi naminiai gyvūnėliai keliauja pas mane.

Agnė pravirko. Jos maža širdelė buvo kupina gailesčio ir nusivylimo. Didysis Tėvas įdėmiai stebėjo apsiašarojusią mergaitę.

- Ar vis dar nori atsiprašyti už vaikų skriaudas? - tingiai apžiūrinėdamas savo išskėstus nagus paklausė katinas. - Kodėl nori juos gelbėti?

- Nes aš irgi vaikas, aš pavargau nuo blogų sapnų ir baimės, - atsakė ji.

- Baimė taip pat jausmas, - sumurmėjo Didysis Tėvas.

- Bet kai bijau, širdis ima plakti smarkiau ir darosi liūdna, aš daugiau nebegaliu džiaugtis, - skundėsi mergaitė. Didysis

Tėvas minutėlei susimąstė.

- Gyvenimas yra mainai, mažute, - gudriai primerkė akį katinas, - ką man gali pasiūlyti?

- Aš atiduosiu savo grandinėlą, - suglumo vaikas.

- Ji kartu su tavo jausmais jau seniai priklauso man, - pro ūsus šyptelėjo katinas.

Agnė nebežinojo, ką pasiūlyti Pinčiui. Reikėjo greitai kažką sumąstyti. Giliai giliai, pačioje tolimiausioje širdies kertelėje, ji turėjo savo didįjį turtą - svajonę.

- Aš atiduosiu tau savo svajonę! - staiga sušuko mergaitė.

- Gerai pagalvok, ko atsisakai, - suniurzgė Didysis Tėvas ir mostelėjo letena, - žiūrėk!

Pelkė prisipildė muzikos garsų. Agnė buvo girdėjusi tą kūrinį, tai buvo muzika iš baletu „Miegančioji gražuolė“. Ji su tėvais dažnai lankydavosi teatre. Šis spektaklis ją tiesiog pakerėjo. Tada ir gimė didžioji svajonė tapti šokėja.

Ore tarsi iš niekur pasirodė šokantys žmonės. Agnė labai aiškiai pamatė sceną ir šokėjų veidus. Ir... O, Dieve! Princesė Aurora buvo ji - Agnė! Graži kaip deivė ir lengva kaip pūkas ji plazdeno scenoje. Didžiulės salės žiūrovai plojo atsistoję, o gerbėjų gėlės tirštu kilimu nuklojo sceną. Ji buvo geriausia šokėja pasaulyje!

Mergaitei pasidarė labai liūdna, ji pradėjo abejoti, ar teisingai elgiasi.

Užburiantis vaizdas plevendamas ištirpo ore.

- Tai ar vis dar nori atsisakyti svajonės? - gudriai markstėsi katinas.

Agnė pasisuko į Šlykštukus. Gyvūneliai tupėjo nejudėdami, įsmeigę žvilgsnius į ją. Mergaitė pajuto gailestį ir užuojautą šitiems nelaimingiems padarėliams. Ji net pabandė įsivaizduoti, kokie jie kažkada buvo mieli ir gražus. Būdami gyvi, jie norėjo būti reikalingi ir ištikimai mylėti savo šeimininkus. Ji suprato, kad jei svajonė išsipildys, negalės ja džiaugtis, nes taps bejausmė ir beširdė. Be to, šimtai vaikų jaus tą patį, jie nebus laimingi.

- Mieli, mylimi gyvūneliai, aš iš visos širdies jūsų atsiprašau už vaikų padarytas skriaudas ir atsisakau savo svajonės! - pro ašaras sušuko Agnė.

Pelkėje kilo šurmulyš.

- Ji mus pavadino mylimais ir mielais, - nuvilnijo murmesys.

- Ji tai pasakė nuoširdžiai, - atsiduso Didysis Tėvas.

Ore vėl pasirodė smaragdiniai ratilai. Tumalais leidosi rūkas. Pradingo sostas, Pinčius ir visa jo karalystė. Švito. Pirmieji rytinės saulės spinduliai perskrodė rūką. Mergaitė, dar ne visai suvokdama, kas įvyko, tekina bėgo namo. Jos suknelė buvo kiaurai permirkusi, aptaškyta dumbliu.

Takeliu miško link skubėjo močiutė.

- Dieve mano! Kur tu buvai, vaikelį? Jau maniau gyvos nebėr!

Agnė, paplūdusi ašaromis, apkabino senolę. Ji dar niekada gyvenime nesijautė tokia laiminga.

- Močiute, aš tave labai myliu, - teižtarė ji.

Nuo tos dienos mažoji Agnė sapnavo tik gražius sapnus. Senelis užvertė urvą akmenimis ir užkalė slaptąsias dureles. Pinčius daugiau nebegrižo į močiutės namus. Didysis Tėvas iki šiol vaikšto po pasaulį, akylai stebėdamas vaikus. Jis gali pasiversti bet kuo: kačiuku, šuniuku ar papūgėle ir vieną dieną pasibelsti į jūsų duris ar langą.

Angelo akys

Penkiaaukštis namas stovėjo pačiame miesto pakrašty. Sienos buvo jau kelis kartus lopytos ir perdažytos, stogas naujai padengtas derva, bet kai užeidavo didesnė liūtis, vis tiek užpildavo viršutinius aukštus. Kiemo šaligatvis buvo duobėtas tarsi karui praūžus. Aplink augo senos tuopos, po pirmo aukšto langais žydėjo gėlės. Gėlininkyste užsiiminėjo vyriausios namo gyventojos. Kiekvieną pavasarį moteraitės susirinkdavo kieme ir ilgai aptarinėdavo, kokias gėles geriau sodinti šį sezoną. Kad būtų nauja, šviežia ir, svarbiausia, gražiau negu prie paskutinės laiptinės. Mat ten gyveno kelios jaunos šeimos su krūva vaikų ir jiems nelabai rūpėjo sodininkystė. Vidurvasarį aplinka šalia seno daugiabučio pavirsdavo rojus sodu, sužydėdavo visi pasodinti augalai. Sodrus gėlių kvapas tvyrojo ore, ošė senos tuopos ir senasis penkiaaukštis, apsuptas spalvų ir kvapų, virsdavo kone gražiausiu statiniu mieste. Aplinkos nepuošė tik kapinės už žaidimų aikštelės. Senąsias kapines nuo naujųjų skyrė asfaltuotas takelis. Juo buvo galima greitai pasiekti autobusų stotelę. Kartą metuose mirusiųjų karalystė virsdavo žiburiuojančia jūra. Per Vėlines naująsias kapines puošdavo šimtai mirgančių, šokančių liepsnelių, o senosiose tik kur ne kur mirgėjo vieniši žiburėliai – jose jau nieko nebelaidojo ir geležiniai vartai visada būdavo užrakinti.

Rusnės šeima čia gyveno jau seniai. Ji buvo vienintelis vaikas šeimoje, gerai mokėsi ir padėdavo mamai. Mergaitė mėgo puoštis ir pintis kasas. Kiemo vaikai stebėdavosi jos naujais plaukų segtukais, kaspinais ir įmantriomis šukuosenomis. Namų mergaitės slapčia sekė jos pavyzdžiu ir vis bandė panašiai susipinti plaukus. Rusnės paslaptis buvo ta, kad jos teta Miranda turėjo nedidelę kirpyklėlę mieste ir visada padėdavo mylimai dukterėčiai gražiai susitvarkyti. Miranda – simpatiška keturiasdešimtmetė moteris juodais kaip smala plaukais ir žaliomis it katės akimis. Buvo išsiskyrusi, tad namų močiutės nutarė, kad

Miranda turėtų būti nesugyvenamo būdo. Rusnės tėvai buvo išvažiavę uždarbianti į užsienį ir mergaitė laikinai buvo prižiūrima tetos.

Geriausias Rusnės draugas – Ugnius iš trečios laiptinės. Šis vardas jam labai tiko: berniukas turėjo ryškius rudus plaukus, šviesias, vos matomas blakstienas ir tokius pat antakius, o jo skruostai ir nosis buvo išmarginti rudomis strazdanėlėmis. Tėtis, mama ir dvi vyresnės sesės taip pat buvo rudaplaukiai. Namų gyventojai jų šeimą vadino ugniniais. Vyresnioji berniuko sesuo, neapsikentusi patyčių mokykloje, pati pabandė persidažyti plaukus juodai. Atrodė nekaip, – mergaitė tapo panaši į juodai rudą baidyklę. Mirandai teko gerai paplušėti, kol grįžo ankstesnė spalva.

Pats įžymiausias namų gyventojas buvo Džonis Bravo [*Džonis Bravo – animacinio filmo herojus. Raumeningas, pasipūtęs blondinas, turintis stilingą šukuoseną, tačiau ne itin galvotas*]. Taip vidutinio amžiaus vyrą vadino visi namų vaikai. Iš tikrųjų vyro vardas buvo Jonas, bet jam visai patiko Džonio pravardė. Vyras mėgo stilingai kirptis, dėvėti sportinius marškinėlius, po kuriais pūpsodavo galingi raumenys. Džonis žinojo, kad atrodo gerai, ir rūpinosi savo išvaizda – nešiodavosi veidrodėlį, retkarčiais kritiškai apžiūrinėdavo savo šukuoseną. Įvaizdį gadino tik jo senas sportinis automobilis. Kai ryte jį užvesdavo, namų gyventojai pašokdavo iš lovų, manydami, kad pro šalį važiuoja tankų kolona. Tačiau į savo riaumojantį agregatą Džonis Bravo įsėsdavo taip, tarsi tai būtų brangiausias „Ferrari“, ir išdidžiai iškėlęs galvą lėtai išriedėdavo iš duobėto kiemo. Niekas tiksliai nežinojo, kur ir ką jis dirba. Kai vaikai jo paklausdavo, nutaisęs rimtą miną jis atsakydavo:

– Saugau strategiškai svarbų objektą.

Vaikai nelabai suprato, kur tas jo objektas, bet žinojo, kad jų Džonis yra apsauginis. Vyras gyveno kartu su savo senute motina. Namu liežuvautojos jį vadino užkietėjusiu viengungiu ir savimyla pasipūtėliu. Vyras mėgo žiūrėti kovinius filmus ir, kai būdavo gerai nusiteikęs, girdavosi kiemo vaikams esąs karatė čempionas, turįs juodą diržą ir kad pats Čakas Norisas jį kvietė į savo komandą, bet jis atsisakė – Džonis Bravo negalėjo palikti strategiškai svarbaus objekto be priežiūros.

Rytas Rusnės namuose prasidėdavo visada taip pat. Po namus pasklisdavo stiprus aromatingos kavos kvapas. Butas primindavo konditerijos fabriką, mat Miranda į kavą dėdavo cinamono, vanilės, kardamono ir dar nežinia ko. Taip pat rytais teta skaitydavo dienos horoskopą. Jei gimusių po avino ženklų laukė naujos romantiškos pažintys, Miranda valiūkiškai šypsodavosi, jei grėsė finansinės problemos ar apgaulė, moteris pikta užversdavo žurnalą.

– Teta Miranda, – kalbėjo Rusnė, – tau reikėjo būti astrologe. Tiek metų skaitai horoskopus, jau ir pati tikriausiai galėtum juos sudarinėti.

– Gera kirpėja, vaikeliai, tai kartu ir astrologė, ir psichologė, ir menininkė, – rimtai atsakė moteris.

Rusnę labiausiai prajuokino žodis „menininkė“. Mergaitė prisiminė, kaip prieš keleris metus, dar savo karjeros pradžioje, Miranda nesėkmingai nudažė Džonio Bravo mamos plaukus. Vargšė senutė vos galo negavo pamačiusi savo žydrai žalsvas garbanas. Vasarą gerą mėnesį jai teko dėvėti skarelę, kol nusiplovė Mirandos *kūryba*.

Džonis laikė Mirandą gera kirpėja ir kas antrą savaitę ateidavo pas ją pasidailinti. Prieš jam atvykstant, namuose vykdavo tikros metamorfozės. Kambariai tviskėdavo švara,

ant viryklės garuodavo gardžioji Mirandos kava, o ji pati, užsidariusi kambaryje, bandydavo įsisprausti į dviem dydžiais mažesnę mergautinę suknelę. Ir jai pavykdavo – moteris būdavo panaši į didelę vapsvą plonu liemeniu ir plačiais klubais. Rusnei patikdavo klausytis šių *jaunuolių* šnekų. Džonis Bravo pasakodavo apie naujus kovinius filmus, o Miranda pritariamai linkčiodavo galva ir neva iš siaubo aikčiodavo. Rusnė gerai žinojo, kad teta žiūri tik liūdnas meilės istorijas, pasibaigančias laimingai – vestuvėmis

Visos įdomybės prasidėjo vieną tvankią vasaros pavakarę. Dangų aptraukė didžiulis juodas debesis. Pakilęs vėjas lenkė medžių šakas, šiaušė perdžiūvusią žolę, rovė nuo virvių sukabintus skalbinius. Dulkių stulpai, pakeldami viso kiemo šiukšles, verpetais kilo į orą. Staiga sutemo, šiltas vasaros vakaras atvėso – artinosi didelė audra.

Rusnė pro langą stebėjo, kaip akinamai balti žaibai skrodžia dangaus skliautą. Perkūnija trankėsi be perstojo, kol susiliejo į vientisą kurtinantį gaudesį, ir lietus tarsi krioklys plovė langų stiklus. Staiga pasigirdo baisus trenksmas, vos nesusprogdinęs ausų būgnelių, tvykstelėjo ryški mėlyna šviesa ir žaibo strėlė šovė į senąsias kapines. Išgąsdintos varnos karksėdamos pulkais pakilo iš savo lizdų. Iš senos liepos pabiro žiežirbos, pliūptelėjo liepsna. Mergaitė matė, kaip mažos melsvos liepsnelės šokinėja ant medžio šakų. Kapinių takeliu namo link, įsisiautęs į juodą, besiplaikstantį vėjyje apsiaustą, skubėjo žmogus. Jis veidą slėpė gobtuvu, ranka gniaužė žemėtą kastuvą. Mergaitei pasirodė keista – ką per tokią liūtį galima veikti kapinėse ir dar su kastuvu? Nepažįstamasis prisiartino prie laiptinės durų, tačiau į vidų neįėjo – Rusnė girdėjo rūsio durų trinktelėjimą.

Buto durų spygoje trakstelėjo raktas. Koridoriuje kiaurai perlyta stovėjo Miranda.

- Siaubas, siaubas, koks baisus oras, - purtydama nuo skėčio vandenį prašneko ji.
- Miranda, ar prie mūsų laiptinės matei vyrą, vilkintį juodu apsiaustu? - paklausė mergaitė.
- Nei vyrų, nei moterų nemačiau, protingi žmonės tokiu oru nekiša nosies iš namų. Apie ką čia kalbi?
- Į senąsias kapines trenkė žaibas, užsidegė medis, o po to mūsų namo linkėjo vyras, nešinas kastuvu, - greitakalbe išpyškino Rusnė.
- Atvažiavo juoda, juoda karieta, išlipo juodas, juodas žmogus ir pasakė: „Atiduok man savo širdį!“ Čia tie juodi vyrai iš pasakos? - juokėsi teta.

Užpykusi Rusnė jau norėjo eiti į savo kambarį, bet kažkas paskambino į duris. Už jų stovėjo Ugnius.

- Rusne, matei, koks žaibas trenkė į kapines?
- Mačiau, ten tikriausiai visi kryžiai ir medžiai išvartyti!
- Eime, žvilgtelsim pro vartus, lietus jau baigėsi, - pasiūlė draugas.
- Tik į vidų neisim, - perspėjo mergaitė.

Lietus nuplovė miesto dulkes, kapinių antkapiai blizgėjo kaip nupoliruoti, žolėje spindėjo rasos deimančiukai, o kerpės ir samanės, augančios ant senų vartų, priminė ornamentus. Tačiau jokių išvartytų antkapių ir medžių pro vartus nesimatė.

- Iš čia nieko nematyti, eime į vidų. Juk dar anksti, visai nebaisu, - pasiūlė Ugnius.

Berniukas savo liesu kūnu stumtelėjo senus geležinius vartus. Klaikiai cypdami ir girgždėdami, vartai prasivėrė. Vaikai nedrąsiai įžengė į mirusiųjų karalystę. Kapinėse buvo visiškai tylu, net buvo girdėti, kaip lietaus lašai kapsi nuo medžių lapų – nepatikėtum, kad miestas čia pat, už kapinių tvoros. Rusnė nenorėjo prisipažinti draugui, kad jai baugu, ir nesidairydama tipeno takeliu tarp senų kryžių ir apsamanojusių antkapių. Ant kai kurių užrašai jau buvo neįskaitomi, kur ne kur mėtėsi apvytusios gėlės.

Viduryje kapinių stovėjo apgriuvusi koplyčia su pasvirusiu kryžiumi ant stogo. Už jos stovėjo šimtametė liepa žaibo perskeltu, dar rusenančiu kamienu. Aplinkui mėtėsi lizdų liekanos, plunksnos ir sudužę varnų kiaušiniai. Vaikai susidomėję apžiūrino medį. Po liepa, šalia pasvirusio antkapio, žolėje gulėjo baltas angelas aptrupėjusiais sparnais. Jo galva buvo nuskilusi nuo kūno ir nusiriedėjusi prie koplyčios durų. Ugnius apžiūrėjo radinį, norėjo pakelti galvą, bet ji buvo labai sunki. Kapas, likęs be savo puošmenos, atrodė niūrus ir apleistas. Rusnė nubraukė lapus nuo angelo galvos ir nustėro – baltame angelo veide vietoj akių žiojėjo juodos skylės.

– Tikriausiai angelui kadaise buvo įstatytos stiklinės akys, bet kažkas jas išlupo ar pačios iškrito, liko tik juodos akiduobės, – nusprendė Ugnius.

Atidžiau apžiūrėję antkapį, vaikai rado tik iškaltus nesuprantamus simbolius ir jokio kito užrašo. Staiga Rusnė pastebėjo ant antkapio atbrailos kabantį keistą papuošalą – odinę virvelę su angelo veido formos pakabuku. Sprendžiant iš pajuodusios odos ir patamsėjusio sidabro, čia jis kybojo jau seniai.

– Koks gražus! – nudžiugo Rusnė. – Miranda jį nušveis ir turėsiu savo amuletą.

- Tavo vietoje jo neliesčiau, - apžiūrėjęs papuošalą pratarė Ugnius, - o gal jis priklausė kam nors iš mirusiųjų.

- Netikiu jokiais prietaisais, juk tai angelas, jis turi mane saugoti, - Rusnė patenkinta užsikabino papuošalą ant kaklo.

Dar kartą žvilgtelėję į perskeltą liepą, vaikai patraukė namų link. Netikėtai už jų nugarų sučežėjo takelio akmenukai - lyg kas tapnotų paskui juos. Abu vienu metu atsisuko - takelis buvo tuščias. Paspartinę žingsnį, pasuko vartų link. Staiga pasigirdo duslus urzgimas. Iš už antkapio, pašiaušęs keterą, pasirodė stambus šuo. Geltonos, apvalios akys piktai žvelgė į nekviestus svečius. Piktai urgzdamas, šuo palenkė pleišto formos galvą, pro pusiau atvertus nasrus dribo seilės, saulėje suspindo stambios iltys. Vaikai neatsigrėždami pasileido takeliu link savojo namo. Tik pasiekę kiemą, išdrįso žvilgtelti atgal. Šuns nebesimatė.

- Iš kur kapinėse tas baisus šuo? - negalėjo atsigauti Rusnė.

- Gal jis sargo? Bet vaikščiodamas pro kapinaites namo, nė karto jo nemačiau, - sunkiai kvėpuodamas ištarė Ugnius.

- Ir vėl tavo dėka papuolėm į nemalonų nuotykį, šuo galėjo mus sukandžioti, - priekaištavo mergaitė.

- Įdomu, kokios jis veislės, dar tokio nebuvau matęs, - burbtelėjo sau po nosimi draugas.

Rusnė buvo išsigandusi ir supykusi. Su Ugnium jie draugavo nuo pirmos klasės, jis buvo geras ir protingas vaikas, tik ją erzino pernelyg didelis jo noras domėtis viskuo, kas vyksta aplinkui. Jo slapta svajonė buvo išgelbėti pasaulį nuo blogio. Ugnius įsivaizdavo esąs superherojus ir kiekviename žingsnyje matė piktus magus, ateivius ir dar nežinia kokias, tik jam vienam žinomas būtybes. Buvo šventai įsitikinęs, kad senyvas vyriškis iš pirmo aukšto yra piktas burtininkas ir gali

paversti namo vaikus bjauriais nykštukais. Kartą jiedu su Rusne gerą valandą sėdėjo krūmuose po balkonu ir stebėjo tą vyriškį. Viskas baigėsi tuo, kad viena moteraitė, pamaniusi, kad vagys nori nugvelbti jos persišką kilimą iš balkono, sukėlė visą namą ant kojų. Jaunieji sekliai buvo ištempti iš po krūmų ir, girdint visiems namo gyventojams, turėjo papasakoti, kodėl jie sekė senuką. O istorija su Džoniu Bravo ir ateiviais... Vyriškio draugą dailininką dėl keistos aprangos Ugnius palaikė ateiviu, norinčiu pagrobtį Džonį į savo planetą. Vaikai įdėmiai klausėsi, ką gi tie du kalba sėdėdami mašinoje, kol Ugnius nepradėjo čiaudėti. Ir vėl nepavyko išgelbėti pasaulio – abu sekliai buvo demaskuoti. Šimtus kartų Rusnė buvo davusi sau žodį daugiau nebeprasidėti su *pasaulio gelbėtoju*, tačiau ji taip pat buvo labai smalsi ir tikėjo, kad vieną dieną jiedu išnarplios kokį paslaptinę nutikimą.

Ryte, vos tik Miranda išėjo į darbą, Ugnius jau stovėjo prie draugės durų.

– Rusne, mačiau kapinių šunį! – nepasisveikinęs išpyškino vaikas. – Pažiūrėk į žaidimų aikštelę!

Mergaitė žvilgtelėjo pro virtuvės langą. Ant suolo šalia žaidimų aikštelės sėdėjo senukas, o prie jo kojų drybsojo tas pats kapinių šuo.

– Na ir kas čia keisto? – nusistebėjo ji. – Sėdi sau senukas su šuniu.

– Tu nesupranti, yra keli keisti dalykai. Pirma, tai senuko apranga – niekas seniai nebenešioja tokio kirpimo kostiumo. Tokius apdarus mačiau tik nespalvotuose filmuose ir senose nuotraukose, – greitakalbe bėrė draugas.

– O gal jis koks profesorius ar aktorius? Šitie žmonės mėgsta dėvėti senamadiškus drabužius.

- Sutinku, - linktelėjo Ugnius, - bet yra dar vienas keistas dalykas: kodėl visi namo šunys, vos prisiartinę arčiau prie to gyvio, kaukdami, pabrukę uodegas, šoka šalin?

- Tai paklausk šuns, kodėl toks nedraugiškas, - pasišaipė Rusnė.

- Mums reikia susipažinti su tuo žmogumi. Jis tikrai ne iš mūsų namo, - nekreipdamas dėmesio į kandžias draugės pašaipas, nusprendė jaunasis seklys.

Seniokas, pasirėmęs lazda, įdėmiai stebėjo žaidžiančius vaikus. Jo senamadiškas kostiumas tikrai atrodė kaip iš praėjusio amžiaus. Vaikai nedrąsiai priėjo arčiau. Šuo, gulėjęs ant žemės, dėbtelėjo į juos savo gintarinėmis akimis ir grasinamai suurzgė.

- Laba diena, - pasisveikino Ugnius.

- Sveiki, mažieji ponaičiai, - geraširdiškai nusišypsojo senukas, - kuo galiu būti naudingas?

- Kokia jūsų šuns veislė? - tiesiai šviesiai paklausė berniukas.

- Tai labai reta ir sena veislė, tokių šunų jau mažai belikę. Senovės kunigaikščiai veisė juos lokių medžioklei, - paaiškino vyriškis.

- Mes jį matėm kapinėse, ką jis ten medžiojo? - kamantinėjo toliau Ugnius.

Seniokas nusijuokė keistu, krizenančiu juoku.

- Haufas ne tik geras medžiotojas, bet ir puikus kapinių sargas - saugo žmonių ramybę ant žemės ir mirusiųjų po žeme, - keistasis seniokas mislingai pridūrė: - Šiems šunims

senovės medžiotojai ant ilčių užmaudavo kaltines gryo sudabro iltis, nes tikėdavo, kad jos užmuš bet kokį šio ar kito pasaulio žvėrį.

- O kur jūs gyvenat? - paklausė Rusnė.

- Esu pamalonintas tokiu tokiu jūsų dėmesiu. Aš gyvenu ten,
- mostelėjo ranka vyriškis kapinių pusėn.

- Kapinėse? - nustebo Ugnius.

- O taip, juk neprisistačiau, - susigriebė žmogelis. - Esu Feliksas Šultas, kapinių prižiūrėtojas.

Ugnius vyriškai ištiesė savo liesą ranką.

- Ugnius, - kiek pažeminęs balsą prisistatė vaikas.

Vyriškio ranka pasirodė besvorė ir šalta. Šiurpas perbėgo vaiko nugara. Rusnė stovėjo už berniuko ir dvejojo, ar ir jai ištiesti ranką - nuo senuko sklido pelėsių ir sutrūnijusios medienos kvapas.

- O kuo vardu jaunoji panelė? - mandagiai pasiteiravo Feliksas.

- Aš - Rusnė, - nedrąsiai prisistatė mergaitė.

- Ir ką gi vakar judu veikėte kapinėse? - netikėtai pasidomėjo naujasis pažįstamas.

- Buvom pažiūrėti žaibo perskelto medžio, - paaiškino Ugnius.

- Ir daugiau nieko nematėte?

- Matėme nuo antkapio nuvirtusį angelą nuskelta galvą, o antkapyje iškaltus keistus ženklus. O kas ten palaidotas? -

paklausė Rusnė.

Felikso akyse blykstelėjo keistos ugnelės.

- Tai, ką jūs matėte, visai ne angelas. Beje, ar gerai pažįstate kiemo vaikus?

Vyriškio klausimas buvo netikėtas. Vaikai tikėjosi išgirsti kokį nors idomų pasakojimą apie žmogų, palaidotą po angelo antkapio. Ugnius, slėpdamas sumišimą, išpyškino:

- Ne tik vaikus, bet ir visus kiemo katinus bei šunis pagal jų kniaukimą ir lojimą atskiriu!

- Esate labai pastabus, jaunikaiti, - keldamasis nuo suoloelio sukriženo Feliksas.

Vaikai suprato, kad pokalbis baigtas, ir seniokas ruošiasi eiti. Kiek padvejojęs, prieš nueidamas, tarė:

- Napatariu jums, jaunuoliai, daugiau lankytis senosiose kapinėse. Ir dar kai kas. Neatidarykite durų nepažįstamiems, netgi jei tai būtų vaikai. Iki malonių susitikimų.

Abu draugai, netekę žado, linktelėjo senukui.

- Jis toks keistas, - sukuždėjo mergaitė, - ir kalba kaip mūsų senoji istorijos mokytoja. Pastebėjai, į mane kreipėsi *jūs*. Ir dar tas jo kvapas...

- Kuo čia dėti namo vaikai? Ir tos pasakos apie sidabrinės iltis... - pats sau po nosimi burbėjo Ugnius. Jis nutarė dar pakalbinti Feliksą, bet jis su šunimi jau buvo dingęs.

Vakare, patogiai įsitaisiusi prie televizoriaus, Miranda žiūrėjo savo mėgstamą melodramą. Tokiomis minutėmis ji nieko

aplank nematydavo ir negirdėdavo. Rusnė nelabai suprato, kodėl teta taip domisi meilės istorijomis. Jos manymu, Miranda buvo jau ne pirmos jaunystės, pavasarį jai sukako keturiasdešimt, tad kokia čia gali būti meilė?

Virtuvėje pasiėmusi traškučių pakelį, mergaitė patraukė į savo kambarį. „Tuk, tuk“ – pasigirdo silpnas beldimas į duris. Rusnė sustojo ir įsiklausė. „Tuk, tuk“ – vėl kažkas pabeldė. Durų rankena linktelėjo – kažkas norėjo patekti į vidų. Pamaniusi, kad tai gali būti Ugniaus išdaigos, žvilgtelėjo pro durų akutę. Liptinėje degė šviesa, bet prie durų nieko nebuvo. Rankena vėl sujudėjo. Mergaitė pasuko raktą ir pravėrė duris. Liptinėje stovėjo nepažįstamas berniukas.

– Labas, ko tau? – pasisveikino mergaitė, įdėmiai apžiūrinėdama nepažįstamąjį.

Tai buvo kokių dešimties metų tamsiaplaukis vaikas, apsirengęs batais marškinėliais. Iš po juodų kirpčių žvelgė juodos kaip anglis akys. Tokios juodos, tokios didelės ir šaltos – jos kiaurai pervėrė Rusnę. Baltą kaip marmuras veidą perkreipė kažkas panašaus į šypseną, kažkas nemalonaus ir atgrasančio buvo tame veide.

– Pakviesk mane vidun, – dusliu, nevaikišku balsu prašneko nepažįstamasis.

Rusnės sąmonę ir kūną sukaustė nepaaiškinama baimė. Ji visa savo esybe pajuto gresiantį blogį. Staiga vaikas, žvilgtelėjęs į priekambaryje kabantį didelį veidrodį, klaikiai suriko ir užsidengė rankomis akis. Mergaitė šoko atgal ir užtrenkė duris. Širdis krūtinėje iš baimės daužėsi kaip padūkusi. Rusnei ūmai pradėjo trūkti oro – odinis pakabukas su angelo veidu, iki šiol laisvai kabojęs ant kaklo, ėmė smaugti tarsi kilpa. Ji bandė nuplėšti virvelę, bet kilpa veržė vis smarkiau. Rusnė duso. Ji bandė šaukti, bet užveržtas

kaklas neleido išleisti nė garso. Šiaip ne taip atlaisvinusi virvelę, Rusnė sudejavo:

- Teta, teta!

- Rusne! Vaikeli, tau bloga! - lyg pro miglą atsklido tetos balsas. Miranda prišokusi purtė ją iš visų jėgų. Rusnė apčiuopė pakabuką, jis buvo vietoje.

- Visada sakiau, reikia daugiau valgyti, - priekaištavo teta, - visą dieną lakstot su Ugnium po kiemą, nėra kada ir papietauti. Visai sulysai, tuoj vėjas nupūs!

- Ar durys užrakintos? - kiek atsipeikėjusi sulemeno Rusnė.

Teta užrakino duris ir toliau priekaištavo mylimai dukterėčiai, kad ji visai neklauso ir pamiršta pavalgyti laiku. Atsigulusi į lovą, mergaitė bandė prisiminti, kas įvyko. Baimė vis dar laikė ją savo gniaužtuose ir atskiri vaizdai padrikai pleveno ore. Prieš akis stovėjo blyškiaveidis berniukas ir jo juodos akys. Dvi bauginančios, juodos bedugnės.

- Tvanku, atidarysiu langą, - pasakė į kambarį įėjusi teta.

- Ne, ne! Man ne karšta, - užprotestavo Rusnė.

- Gerai jau, - sutiko teta, - atsigerk vandens ir gul. Rytoj paruošiu sočius pusryčius ir viskas bus gerai.

- Ar durys tikrai užrakintos? - atsigerusi vandens vėl paklausė Rusnė.

- Jau klausei, užrakintos. Prisigalvojat su Ugnium visokių istorijų, po to bijai užmigti. Pasėdėsiu su tavimi, kol užsnausi, - glostydama dukterėčios galvą, kalbėjo teta.

Ryte namai kvepėjo kava ir kepiniais. Vos prašvitus, teta vienu metu gamino pusryčius, pietus ir vakarienę.

- Kad viskas iki vakaro būtų suvalgyta, - gerdama kavą įsakmiai tarė Miranda, - vakar vos nenuolpiai iš bado.

Rusnė tylėdama prisėdo prie stalo ir ėmė nenoriai knebinėti omletą. Vakarykštė istorija nedavė jai ramybės. Ji vis žvilgčiojo į laikrodį ir skaičiavo minutes, kada Miranda išeis į darbą ir bus galima pasikalbėti su Ugnium.

Vos tik teta užvėrė duris, mergaitė puolė prie telefono. Tik staiga laiptinėje pasigirdo greiti žingsniai ir kažkas paskambino į duris. Mergaitė krūptelėjo ir kaip užhipnotizuota spoksojo į durų rankeną. Kažkas be perstojo kankino skambutį.

- Rusne! - pasigirdo pažįstamas balsas. - Atidaryk!

Lengviau atsidususi, mergaitė dėl viso pikto žvilgtelėjo pro durų akutę. Tai tikrai buvo Ugnius. Jo pasišiaušę rudi plaukai, apšviesti rytmetinės saulės, žėrėjo kaip ugninė karūna.

- Vakar atsitiko kažkas tokio, kad nežinau kaip ir apsaakyti, - įbėgęs pro duris išpyškino draugas.

Rusnė pakvietė jį į virtuvę. Ji nutarė nustebinti draugą ir, nutaisiusi paslaptinę miną, tarė:

- Žinau, Ugniau, pas tave buvo atėjęs *tas* keistas vaikas.

Berniukas išplėtė akis ir klestelėjo ant kėdės.

- Tu, ką, ekstrasensė? - nustebo jis.

- Vakar man irgi kai kas nutiko. Į duris paskambino kažkoks keistas berniukas, prašėsi į vidų. O kai jo neįleidau,

pakabukas su angelu ant mano kaklo staiga ėmė smaugti kaip kilpa. Vos neuždusau. Ji nusmaukė nuo kaklo palaidinukės apykaklę ir parodė rausvą rėžį ant kaklo.

- O ką aš tau sakiau dėl to papuošalo? Nereikėjo jo imti, jis užkeiktas, reikia jį grąžinti ten, kur buvo.

- Tu matei jo akis? - tyliai paklausė Rusnė.

- Aš durų neatidariau, bet stebėjau jį per akutę - kraupios, baisios, - linktelėjo galvą draugas, - esu skaitęs ir girdėjęs daug keistų istorijų, bet nemaniau, kad susidūrus su kažkuo nepaaiškinamu, bus taip baisu.

- Ir žinai, kas dar? Jis bijo veidrodžių, - pastebėjo Rusnė. - Vos pamatęs savo atvaizdą mūsų prieškambario veidrodyje, užsidengė akis, pradėjo gailiai inkšti. Matyt, jo akys jį patį žudo. Miranda kartą man sakė: „Jei dažnai vaikščiosi po kapines, vieną dieną gali parsivesti paklydusią dvasią.“ Gal mes kažką negero ir parsivedėm?!

- Reikia surasti kapinių sargą Feliksą, gal jis galėtų ką paaiškinti, - pratarė Ugnius, - jis kažką kalbėjo apie kiemo vaikus. Pameni, jis prisakė neatidaryti durų nepažįstamiesiems, netgi jei tai būtų vaikas!

Neramios, baugios mintys sukosi abiejų galvose. Rusnė nusisegė savo pakabuką nuo kaklo ir padėjo ant virtuvės stalo.

Rytas buvo ramus ir saulėtas. Kapinių takeliu vaikščiojo žmonės. Vieni į autobusų stotelę, kiti grįžo su pirkiniais atgal. Amžino poilsio vieta panašėjo į didelį, pilną gyvybės parką. Naujosios kapinės buvo gražiai sutvarkytos. Šviežiai nudažyti vartai, nauji antkapių užrašai, akmenukais nubarstyti takeliai, tvarkingai pakirpti krūmai ir begalinė gėlių jūra, primenantį botanikos sodą. Raudonų plytų sargo

namelis, baltai dažytais langų rėmais, stovėjo netoli koplyčios, šimtamečių liepų paunksmėje. Kad nameliui daug metų, bylojo senovinės, geležimi kaustytos durys. Nedideliame kieme buvo ką tik nupjauta žolė. Prie lango atremtas į sieną stovėjo rūdžių sugraužtas kryžius. Kiek toliau voliojosi karsto dangtis, didžiulė štanga ir du smėlio maišai.

- Žiūrėk, - kumštelėjo alkūne draugei Ugnius, - Feliksas sportuoja.

Ugnė tyliai sukikeno. Ji negalėjo įsivaizduoti, kaip liesas seniokas galėtų pakelti šitą milžinišką štangą.

Vaikai pabeldė į duris. Viduje buvo tylu. Dar kartą pabeldė - jokio atsako.

- Gal jis negirdi beldimo, senas juk, - tarė Ugnius ir atsargiai stumtelėjo duris.

Durys buvo neužrakintos. Nors lauke švietė saulė, viduje tvyrojo prieblanda, jautėsi lengvas žvakių ir pelėsių kvapas. Tyliai tikėjo senovinis laikrodys ant sienos. Kambario viduryje stovėjo masyvus medinis stalas, išraižytas gyvūnų ir paukščių ornamentais. Ant jo stovėjo senamadiškas telefono aparatas, mėtėsi šūsnys popierių. Didžiulė kėdė, kažkada aptraukta oda, buvo jau gerokai apsitrynusi. Palei sieną stovėjo lentyna, pilna įvairiausių dokumentų, kampe bolavo koklinė krosnis. Prie jos gulėjo numestas žarsteklis ir krūvelė malkų - senų kryžių ir tvorelių liekanų. Tolimesniajame kambarėlio kampe stovėjo nušiurusi sofa. Jos žydras gobelenas buvo išblukęs, vietomis nusišėręs, matėsi neaiškios kilmės dėmės. Nuo baldų dvelkė specifinis seno medžio ir pelėsių kvapas. Tik didžiulis modernus televizorius ir DVD leistuvai niekaip netiko prie antikvarinės aplinkos.

- Žiūrėk, seniokas žiūri kovinius filmus, - stebėjosi Ugnius.

Ant DVD leistuvo gulėjo diskas su užrašu „Drakono sugrižimas“. Vaikai toliau apžiūrinėjo kambarį, kai lauke išgirdo žingsnius. Abu prišoko prie lango - kapinių takeliu namelio link, įsisupęs į juodą apsiaustą, ėjo aukštaūgis vyras. Vienoje rankoje jis nešėsi kažkokį ryšulį, kitoje žemėtą kastuvą. Vyras minutėlei sustojo ir apsidairė. Tai buvo tikrai ne sargas Feliksas.

- Bėkim! - sukrito Rusnė.

- Kur? Jau vėlu!

Nežinodami, ką daryti, vaikai palindo po stalu. Girgždėdamos atsivėrė durys. Sunkūs žingsniai artėjo. Nuo atėjusiojo apsiausto ant grindų biro šapai ir smėlis. Vyras sustojo ir kažką sunkaus padėjo ant stalo.

- Jaunieji nenaudėliai, lyskit lauk! - suriaumojo kažkur girdėtas balsas.

Išsigandę vaikai prisispaudė prie stalo kojos. Jie buvo pastebėti, vadinasi, nori nenori, reikės palikti slėptuvę. Abu narsuoliai nenoromis išlindo iš po stalo. Patogiai išsidrėbęs krėsle, veidrodėlyje apžiūrinėjo savo šukuoseną Džonis Bravo. Ant stalo pūpsojo... angelo galva. Tą patį, atskilusi nuo ankario. Dvi juodos akiduobės spoksojo į vaikus.

Vaikai lyg nuplikyti pašoko.

- Sveiki, ką laidosim? - su ironiška šypsenėle, kišdamas veidrodį kišenėn, paklausė vyriškis.

Drąsuolis Ugnius negalėjo surasti tinkamų žodžių ir tik kažką neaiškaus murmėjo sau po nosimi.

- Na, nebijokit, nesuvalgysiu. Sėskit ir pasakokit, ko atėjot? Gal vėl mane nuo ateivių gelbėti susiruošėt? - juokėsi Džonis Bravo.

Vaikai paklusniai įsitaisė ant sofos.

- Mes ieškom Felikso Šulto, - paaiškino Ugnius.

- Kada palaidotas? - rimtai paklausė vyriškis.

- Jis dar nemiręs, tai senukas, kapinių sargas.

Džonis Bravo pasikasė savo masyvų smakrą:

- Jau aštuonerius metus kapinių sargas esu aš.

Vaikai susižvalgė. Sutrikusiais žvilgsniais abu spoksojo į vyriškį. Jiedu žinojo, kad vyras nepraleidžia progos paerzinti ar pagąsdinti vaikų, toks jau jo būdas. Gal tai eilinis Džonio pokštas?

- Nematau reikalo rodyti jums savo darbo sutarties. Tačiau kapinių sargas esu aš.

- O kaip gi tavo strategiškai svarbus objektas? - pagaliau atsitokėjo Ugnius, - Mes manėme, kad tu saugai karinę bazę ar ministeriją.

Džonis Bravo pradėjo kvatoti. Jo juokas priminė perkūno griaudėjimą.

- O kodėl kapinės ne strateginis objektas? Žinote, kiek čia karininkų ir ministrų palaidota?

- Kam čia ta akmeninė galva? - klausė toliau Ugnius.

- Šitą galvą jau du kartus bandžiau pritvirtinti, nesilaiko nelaboji, pabandyčiau momentiniu skiediniu. Ta nelemta

audra pridarė man darbo, reikia viską sustatyti į vietas.

- Tai čia tuėjai su kastuvu iš kapinių tą vakarą, kai trenkė žaibas? - pasidomėjo Rusnė.

- Aš, kas gi daugiau. Kasiau duobę, užėjo audra ir nutariau eiti tiesiai namo.

- O kam nešiesi namo kastuvą, jei galėjai palikti sargo namelyje? - dabar jau paklausė Ugnius.

Džonis vėl griausmingai nusikvatojo.

- Na jūs, sekiai, gal jau gana mane tardyti, - nešiausi namo, nes reikėjo pagalauti, rūsy turiu stakles. Daugiau klausimų bus?

Vaikai tylėjo. Ant stalo suskambo telefonas. Vyriškis pakėlė ragelį:

- Taip. Klausau. Kaip susmego? Juk neseniai palaidotas. Gerai, sutvarkysiu. Susitarsime.

Džonis atsistojo.

- Na, išdykėliai, man metas. Kažkokie kurmiai knisa kapus. Neseniai palaidojo nuskendusį vaiką, o kapas jau susmego. Nepažįstu jūsų Felikso Šulto. Kažką, matyt, supainiojote.

- Mes su juo kalbėjomės, gal senukas dirbo iki tavęs? - neatlyžo Ugnius.

- Tas, kas buvo iki manęs, jau seniai palaidotas. Pats asmeniškai duobę kasiau. Tai tikrai ne Feliksas.

- Gaila, - atsiduso Rusnė.

- Atvirai pasakius, vardas man kažkur girdėtas, - įžiebė viltį Džonis Bravo, - kai turėsiu laiko, pasiknaisiosiu po archyvus. Gal čia koks negyvėlis po kapines baladojasi?

Vyriškis juokėsi, o vaikams buvo visai nelinksma. Džonis paėmė prie durų paremtą kastuvą.

- O kam čia? - parodė Ugnius į karsto dangtį.

- Draugelis paskolino, jam ir taip gulėti gerai, o aš pasidedu kai sportuoju, kad minkščiau būtų, - nepraleido progos paerzinti vaikų vyriškis. - Geros likusios dienos, jaunieji sekiai! Ir, beje, niekam nepasakokit, kad mane čia matėte - nenoriu, kad kiti žinotų, kokį aš strateginį objektą saugau.

Namuose Rusnės laukė įpykusi Miranda.

- Vėl po kapines trainiojatės, mačiau per langą, kaip iš kapinių grįžot! - barė ją teta. - Juk sakiau, parsivesi kokią vėlę į namus, ar reikia mums dar vieno gyventojų? Yra žaidimų aikštelė. Ar dar nepasimokei iš visų kvailų istorijų, į kurias įklimpdavai per Ugniaus smalsumą? Aš tuoj pat paskambinsiu jo mamai!

- Ne! - sušuko mergaitė. - Nedaryk man gėdos!

- Manai, esi labai savarankiška panelė ir gali daryti ką nori?! - tęsė Miranda.

Kai moteris pykdavo, jos balsas tapdavo panašus į musės zyzimą. Miranda galėjo valandų valandas vaikščioti po namus ir zysti, zysti. Nujausdama, kad priekaištaujama bus visą likusią dieną ir mergaitė nieko gero apie save neišgirs, nutarė tai nutraukti.

- O tavo Džonis Bravo visai ne apsauginis! - su pykčio ašaromis pratrūko dukterėčia. - Jis dirba su numirėliais!

Zyzimas nutilo. Miranda lėtai atsisėdo.

- Ką? Džonis dirba patologoanatomu morge..?

- Ne, jis kapinių sargas ir duobkasys! – piktai išpyškino mergaitė ir užtrenkė savo kambario duris.

Diena buvo nevykusi. Negana to, kad jie su Ugnium apsikvailino prieš tą pasipūtėlį Džonį Bravo, dar ir Miranda anksčiau grįžo iš darbo. Likusią dienos dalį Rusnė tūnojo savo kambaryje. Miranda kuitėsi namuose, iš virtuvės sklido obuolių pyrago kvapas. Pyktis pamažu tirpo, mergaitė ėmė gailėtis, kad taip įžūliai kalbėjo su teta. O gal tas Džonis Bravo paskutinė Mirandos meilė? Ir dabar jie susipyks visam laikui.

Tyliai pravėrusi kambario duris, Rusnė nuėjo į virtuvę. Ant stalo garavo obuolių pyragas, Miranda skaitė žurnalą.

- Atsiprašau, Miranda.

Moteris dėjosi negirdinti. Mergaitė apkabino tetą ir pabučiavo į putlų žandą.

- Nepyk, daugiau nebūsiu įžūli ir tavęs klausysiu. O Džonis Bravo labai šaunus vyrukas ir man visai patinka jo profesija.

- Paskutinis kartas, kai nieko nepasakoju mamai, o pas Ugniaus tėvus aš dar nueisiu, – perspėjo teta.

Moteris norėjo dar kažką sakyti, bet pamaloninta atsiprašymo ir bučinio, nutarė pamiršti konfliktą.

Kelios dienos prabėgo ramiai. Rusnė su viltimi žvelgė į žaidimų aikštelę, tačiau suoliukas buvo tuščias. Ugnius kiekvieną rytą aplankydavo draugę ir abu pasaulio gelbėtojai vis bandė narplioti šią keistą istoriją, tačiau be

senioko Felikso nėjo nieko išsiaiškinti. Kartais naktimis mergaitei atrodydavo, kad kažkas tyliai beldžia į duris ir klebena durų rankeną, tačiau ji nedrįsdavo artintis prie durų ir, užsitraukusi ant galvos antklodę, tyliai pratūnodavo iki ryto.

Pagaliau išaušo lemtinga diena. Ugnius viesulu įlėkė pas draugę ir džiaugsmingai sušuko:

- Atsirado! Ryte mačiau Džonį Bravo, sakė užėiti pas jį po poros valandų! Jis surado senuką Feliksą! Dabar tai tikrai viską sužinosime!

Gerai nusiteikę, vedami begalinio smalsumo, vaikai patraukė į kapines. Džonis Bravo taisė koplyčios duris.

- Sveiki, sekiai! - šūktelėjo per tvorą vyras. - Ateikit čionai!

- Kur jis? Ar ateis vėliau? - netvėrė smalsumu Ugnius.

Džonis padėjo kaltą ir plaktuką ant koplyčios laiptų. Gudri šypsenėlė žaidė jo lūpose. Vyras buvo paruošęs vaikams siurprizą. Jis peržengė per gulintį angelą ir priėjo prie seno kryžiaus formos antkapio. Džonis apsiausto skvernu nuvalė samanomis apžėlusį užrašą.

- Skaitykit, - mostelėjo ranka vyras.

- Feliksas Šultas, 1851-1931, - drebančiu balsu skaitė Rusnė.

- Negali būti, tai sutapimas. Mes juk su juo prieš keletą dienų kalbėjomės! - nustėro Ugnius.

- Jokio sutapimo nėra, - šyptelėjo Džonis Bravo, - kelias dienas knaisiojasi po archyvus, net nemaniau, kad tiek įdomių dalykų atrasiu. Jūsų Feliksas buvo paskutinis senųjų

kapinių prižiūrėtojas. Po jo mirties kapines uždarė ir ėmė laidoti naujosiose. Seniokas domėjosi alchemija, buvo geras skulptorius. Begalvis angelas yra jo kūrinys. Tik viena neaišku, kas po juo palaidotas? Archyvuose nėra jokių įrašų. Dar, matyt, žmogelis mėgo kurti įvairias istorijas. Suradau kažkokią jo rašliavą apie kapinių vaiduoklį. Jeigu įdomu, leisiu žvilgtelti į senuosius archyvus.

- Nieko nesuprantu, - purtė galvą Ugnius, - vadinasi, mes kalbėjomės su vaiduokliu?

Džonis Bravo pamatęs, koks sutrikęs vaikas, draugiškai patapšnojo jam per petį.

- Nenusimink, vaicine, perskaitysi senus užrašus ir išgelbėsi pasaulį, - mirktelėjo Džonis.

Staiga su trenksmu atsivėrė koplyčios durys. Džonis jas uždarė ir parėmė senu kryžiumi.

- Viskas lūžta, virsta, - niurnėjo sau po nosimi kapinių prižiūrėtojas.

Trijulė grįžo į sargo namelį. Vaikai vis dar negalėjo patikėti tuo, ką išgirdo. Negi jie kalbėjosi su vaiduokliu? Ir iš kur tas keistas, piktas vaikas? Abu buvo skaitę knygose ir matę filmuose, kad vaiduokliai gali pereiti per bet kokią sieną ar užrakintas duris. Kodėl tada vaikas prašėsi į vidų? Vadinasi, jis ne vaiduoklis?

Džonis iš lentynos ištraukė storą, pageltusį, ranka prirašytą sąsiuvinį, nupūtė dulkes ir mestelėjo prieš vaikus ant stalo.

- Čia Šulto raštai. Keistas seniokas buvo tas Feliksas, amžinąjį atilsį, prirašė kažkokių kraupių kliedesių, bet gal jums bus įdomu...

Vaikai palinko prie sąsiuvinio ir ėmė skaityti. Plonos metalinės plunksnos rašalas vietomis jau buvo išblukęs ir susiliejęs, kai kurios raitės keistai suraitytos, bet pats tekstas dar įskaitomas.

Taigi, štai tokia Felikso Šulto istorija:

„Labai seniai, kai kapinėse buvo tik pradedami laidoti žmonės, šalia jų gyveno viena šeima. Moteriškė anksti pasimirė, palikdama visus rūpesčius ir du sūnus savo vyrui. Žmogelis labai juos mylėjo ir dirbo dieną naktį, kad tik vaikams nieko netrūktų. Sūnūs užaugo, baigė mokslus ir tapo savarankiški. Vaikai gyveno pasiturinčiai ir vis rečiau lankė tėvą. Pagaliau atėjo diena, kai sūnūs visai jį apleido. Senukas, laukdamas savo vaikų, pražiūrėjo akis ir išverkė visas ašaras. Žmogelis pasiligojo, o namuose nebuvo nei vaistų, nei duonos, vandens irgi nebuvo kas paduoda. Jis negalėjo suprasti, kodėl mylimi vaikai, kuriems jis atidavė visą savo meilę ir sveikatą, nebenori jo matyti? Nuoskauda ir pyktis kaip nuodinga gyvatė įsliuogė į jo širdį. Išvargintas ligų, pusiau apakęs, senukas išėjo ieškoti savo vaikų. Jis norėjo sužinoti, ką padarė ne taip, kad vaikai jį pamiršo. Vos vilkdamas kojas, žmogelis ėjo per kapines ir pamatė moterį juodais drabužiais. Prisėdęs ant akmens atsipūsti, žmogelis paklausė, gal ji turinti vandens. Ir kai toji savo kaulėta ranka ištiesė jam ąsotėlį su vandeniu, jis suprato, kad sutiko pačią Mirtį. Senukas paprašė Mirties pasiimti jį.

- Širdyje nešioji labai sunkų akmenį,- atsakė toji, - tai tavo pyktis ir neapykanta vaikams. Geriau palik viską čia, kol nevelu. Pačiam bus lengviau.

Tačiau žmogelis nebeturėjo daugiau jėgų nei gyventi, nei atleisti. Taip ir pasimirė, slegiamas savo sunkios naštos. Bet blogis traukė blogį. Senasis žmogus neatgulė į kapus amžinam poilsiui - po mirties jis pavirto į klaikų vaiduoklį.

Neapykanta jį pavertė klajojančiu po kapines monstru. Išsidraikiusiais ilgais žilais plaukais, tuščiomis akiduobėmis, plevėsuojančiomis rūbų draiskanomis jis blaškydavosi naktimis po kapines, ieškodamas palaidotų ką tik mirusių vaikų, kurių siela dar plevendavo virš kapo. Matyt, vaikai jam priminė jo paties atžalas, kuriuos mylėjo ir kartu nekętė. Atradęs šviežiai supiltą kauburėlį, kaulėtomis rankomis jis rausdavo žemę tol, kol pasiekdavo karstą. Kitą dieną kapinių lankytojai rasdavo iškastą kapą, išluptas karsto lentas ir sudarkytą lavonėlį – jam būdavo išluptos akys. Dieną šmėkla, užvaldžiusi išniekinto vaiko kūną, jo pavidalu klajodavo po kapines ir jų apylinkes, ieškodama naujų aukų. Pasakojama, jog tie, kurie sutikdavo vaiką juodomis akimis, pradingdavo...“

- Oho, na ir *pasakaitė*, o kur laiminga pabaiga? – nutraukė skaitymą Džonis Bravo.

- Paskutinis puslapis išplėštas, va, likę tik jo skutai, – pašiurpęs nuo siaubingos istorijos kimiai pratarė Ugnius.

Vyriškis priėjo prie lentynos ir vėl ėmė raustis senų popierių krūvoje. Suradęs pelių apgraužtą sąsiuvinį kietais rudais viršeliais, prisėdo prie vaikų.

- Žiūrėkite, galbūt čia Felikso dienoraštis, – versdamas lapus tarė jis.

Pirmajame sąsiuvinio lape buvo negrabiai nupieštas angelas, o po juo suraityta monograma F.Š. Dar toliau – nesuprantamos formulės ir keisti simboliai. Kai kurie lapai buvo įplėšti, o tekstas vietomis išblukęs. Vaikai vargais negalais ėmė skaityti:

...Jį dažnai matydavau klajojantį po kapines. Pirmą pajuosdavau puvėsių tvaiką, o jau tada, slenkantį tarp kryžių, pamatydavau ir jį patį. Haufas, mano šuo, jaučia, kur jis dienomis slapstosi, ir jį medžioja – vienintelio jo ta šmėkla bijo. Pats jo sunaikinti negaliu, tačiau žinau, kaip įkalinti jį amžiams. Už viską reikia mokėti, žinau, kad po to mane išstiks didelė bėda...

...Rytoj Kalėdos, laikiu vaikų. Išdrožiau medinį arkliuką, prilipdžiau molinių švilpukų. Dar nemačiau anūkų, bet manau, jiems patiks...

...Savo darbą atlikau, alchemijos žinios man labai pravertė. Dabar vaiduoklis amžiams įkalintas po angelo antkapiu. Kapą užrakinau trimis prakeiksmo simboliais, manau, ilgam...

...Jau savaitė kaip labai blogai jaučiuosi, magiškos formulės ir kova su šmėkla atėmė daug jėgų. Žinau savo ateitį. Esu amžinas kapinių sargas. Vaikai neaplankė. Mudu su Haufu neprarandame vilties juos pamatyti. Labai mylime ir laukiame...

1931 sausio 6 d.

- Labai liūdna, – atsiduso Džonis Bravo, – kai lieki vienas ir apsikabinęs šunį prie lango lauki savo vaikų. Kiek daug senų žmonių taip gyvena.

- Bet vienatvė nepadarė senuko Felikso pikto, o ta šmėkla ėmė keršyti kitiems, – pastebėjo Ugnius.

- Nežinau, iš kur jūs sužinojote apie šitą senioką, bet istorija tikrai įdomi. Netikiu vaiduokliais, magija ir kitais stebuklais, tačiau tai, ką sužinojau šiandien, verčia susimąstyti, – rimtai

pasakė Džonis. – Ar tik nebus su tuo susijęs ir iš po nakties susmegęs nuskendusio vaiko kapas?

Jo kandūs juokeliai ir ironiška šypsenėlė kažkur dingo. Vaikai dar gerą valandą knaisiojosi po senus popierius, tačiau be keistų formulių ir simbolių nieko suprantamo nerado.

– Na ką, jaunieji sekiai, iki vakaro man reikia užbaigti taisyti koplyčios duris, gal jau skirstykimės? Rytoj užėikite, gal ir aš prisidėsiu prie pasaulio gelbėjimo, – pamerkė akį vyras.

Sudėję atgal į lentyną sąsiuvinius, vaikai per kapines patraukė namo. Mintys abiejų galvose užė kaip bičių spiečius – abu suprato, kad susidūrė su paslaptimis, nepaaiškinamais reiškiniais. Senukas Feliksas, kapinių sargas, pasirodo, buvo vaiduoklis, keistasis vaikas juodomis akimis –kapinių šmėkla, vėl išraususi palaidoto vaiko kapą... Klausimų buvo daugiau nei atsakymų. Ką daryti toliau?

Rusnė atsisuko ir žvilgtelėjo į nueinantį Džonį Bravo. Juodas vyro apsiaustas šmėžavo tarp kryžių, o iš paskos, atsilikęs per kelis žingsnius, ėjo... vaikas.

– Ugniau! – griebė draugą už rankos mergaitė. – Žiūrėk, ten tas pats vaikas!

Abu, pribėgę prie senųjų kapinių tvoros, ėmė šaukti:

– Džoni! Atsisuk!

– Atsisuk! Tau gresia pavojus! – kiek įmanydamas šaukė Ugnius. – Ten vaiduoklis!

Bet vyriškis jų negirdėjo. Jis plačiais žingsniais ramiai ėjo takeliu. Reikėjo kažką daryti! Abu jautė, kad tuoj nutiks kažkas blogo.

- Aš bėgu gelbėti Džonio,- ryžtingai stumtelėjo vartus Ugnius.

- Aš su tavimi, - pritarė bendražygė.

Jie matė, kaip vyriškis pravėrė koplyčios duris ir dingo viduje. Paskui jį įėjo ir vaikas. Staiga kapinėse nežinia iš kur pakilo stiprus vėjas. Vaikai, dangstydami veidus nuo šapų ir dulkių, įžengė į koplyčią. Pro išdaužtus, vitražais puoštus langus blausiai skverbėsi saulės spinduliai. Kadaisė buvęs puošnus, raižiniais puoštas ažuolinis altorius virtęs nuolaužų krūva. Ant grindų mėtėsi nereikalingi karstų dangčiai, žvakigaliai, sudžiūvusią gėlių liekanos...

- Džoni, kur tu? - nedrąsiai pašaukė Rusnė.

Kampe, prie klausyklos, kažkas subildėjo. Vaikai lėtai priėjo arčiau. Sukniubęs ant grindų, gulėjo Džonis Bravo. Jo kaklas buvo apraizgytas stora virve, o rankos pririštos prie klausyklos. Ugnius papurtė jo petį.

- Kas tau, tu gyvas? - pašnibždom paklausė vaikas.

Vyriškis lėtai atsimerkė.

- Po galais, - suriaumojo vyras, - kas čia dedasi?

Vaikai bandė atrišti virvę, tačiau nesėkmingai. Džonis muistėsi, bandydamas išsilaisvinti pats.

Garsiai užsitrenkė koplyčios durys. Tamsiame kampe subolavo vaiko veidas. Jis vis ryškėjo, kol vaiko siluetas išniro iš tamsos. Tai buvo jau matytas dešimtmetis berniukas baltais marškinėliais. Jis artėjo tarsi plaukdamas oru. Vaikai atatupsti ėmė trauktis altoriaus link.

- Žiūrėkit man į akis, - įsakmiai senio balsu sušvokštė jis.

Rusnė jautė, kaip iš siaubo stingsta kūnas, ji neįstengė net užsimerkti. Staiga su trenksmu į šipulius subyrėjo klausykla. Džonis Bravo, nusipurtęs medžio skeveldras, stvėrė metalinį kryžių, gulėjusį ant grindų, ir užsimojo į berniuką. Mažasis monstras, nutaisęs graudų veidelį, verksmingai suinkštė:

- Negi nužudysi nekaltą vaiką? Negeras dėdė, negeras...

Dvi didžiulės ašaros nusirito vaiko skruostais. Džonis, akimirką sudvejojęs, nuleido kryžių. Berniukas lėtai priplaukė arčiau. Dvi juodos akys iš padilbų susmigo į milžiną - vyrą ėmė krėsti nevaldomas drebulys, jis susmuko ant žemės. Džonis kaip didelis kalnas nejudėdamas klūpojo koplyčios viduryje. Netikėtai saulės spindulys užkliudė veidrodėlį, iškritusį iš Džonio kišenės. Ugnę lyg žaibas perskrodė - veidrodis! Piktasis berniukas bijo veidrodžio! Nusipurčiusi sąstingį, stvėrė veidrodžio šukę ir pribėgusi nukreipė ją į vaiko veidą. Mažoji pabaisa sustaugė jauno šuns balsu ir, užsidengusi rankomis akis, atbula skubiai pasitraukė link tamsios nišos, kol pranyko už klauptų.

- Aš išeinu, bet aš sugrįšiu, - ataidėjo iš tamsos gūdas šauksmas.

Koplyčioje tapo tylu. Buvo girdėti, kaip lauke ant stogo burkuoja balandžiai. Kažkur iš toli, lyg iš po žemių, pasigirdo artėjantis čaižus švilpimas, sumišęs su vis didėjančiu bildesiu. Netikėtai iš už klauptų, kaukdamas lyg laukinis žvėris, iššoko klaikus senis. Žili, sulipę plaukai kaip karčiai draikėsi aplink sudžiūvusį veidą, rūbų skutai vos dengė pilka oda aptrauktą skeletą. Nuo senio sklido baisesių puvėsių tvaikas, kaip mat pripildęs koplyčios vidų. Prišokęs prie klūpančio Džonio, ėmė sukti aplink jį ratus.

- Gražink mano išverktas akis, sūnau, - kraupiai dejavo šmėkla, kaulėtomis rankomis siekdama Džonio veido, -

pagaliau radau tave, šitiek kapų išrausiau jūsų ieškodamas!
O kur tavo brolis? Pasidžiauk paskutinį kartą dienos šviesa,
nedėkingasai!

Jo drebančios rankos, pirštai su aptrupėjusiais nagais jau norėjo griebti už Džonio akių, kai staiga nuo galingo smūgio pažiuro koplyčios langų stiklai. Spalvotos vitražo skeveldros pasipylė į visas puses. Saulės spinduliuose šukelės sekundei suspindo lyg spalvoti fejerverkai. Tamsus galingo žvėries šešėlis liuoktelėjo į koplyčios vidų. Pražiotuose nasruose suspindo sidabro iltys...

- Haufas! - aiktelėjo vaikai.

Šuo galingu šuoliu partrenkė monstrą ir suleido iltis jam į gerklę. Klaikus riaumojimas, sumišęs su vaiko klyksmu, vos nesusprogdino ausų būgnelių. Šmėklos ir šuns sususipybę kūnai, su trenksmu pralaužę altoriaus liekanas, prasmego po juo atsivėrusioje kriptoje. Pakilęs dulkių ir trūnėsių debesis užpildė visą koplyčią ir tik kažkur giliai po žeme buvo girdėti tolstantis vaiko klyksmas.

Stojo spengianti tyla. Saulės spinduliai pro išdaužtą langą lyg per rėtį apšvietė dulkėse sėdinčius tris šešėlius - du mažus, vieną didelį. Puvėsių tvaikas pamažu sklaidėsi, ant stogo vėl suburkavo balandžiai. Rusnė tik dabar pastebėjo, kad vis dar suspaudusi rankoje laiko veidrodžio šukę - iš įpjauto delno sunkėsi kraujas.

- Džoni, nusipurtyk plaukus, atro dai kaip malūnininkas, - užsikirsdamas pašnibždomis pratarė Ugnius.

Džonis mechaniškai perbraukė plaukus ranka ir vaikai suakmenėjo... Džonio plaukai kaip buvo balti, taip ir liko. Jis sunkiai atsistojo.

- Padėkit man nusigauti iki namų, tas padaras visai jėgas išsunkė. Na ir dienele mano strateginiame objekte!

Vaikai išvedė Džonį iš koplyčios. Vyras atsisėdo čia pat, ant laiptų, prisidengė nuo saulės spindulių akis, kurių tik per plauką vos neteko.

- Nesikrimsk, Džoni, dabar būsi ne Džonis Bravo, o Džonis Žilasis, taip žymiai *kiečiau*. O ir Mirandai bus lengviau tau plaukus dažyti, - ramino jį vaikai.

Tai štai tokia istorija su laiminga pabaiga. Džonis Bravo atsigavo, priprato prie savo naujos plaukų spalvos. Jis aptvarkė koplyčią ir pritvirtino angelą. Skilusi liepa vėl sužaliavo. Rudenį namo gyventojai šventė vestuves. Kapinių prižiūrėtojas vedė Mirandą. Rusnė ir Ugnius jau nebegelbėjo pasaulio ir daugiau nesiveldavo į keistas ir paslaptingas istorijas. Per kiekvienas Vėlines vaikai kartu su Džoniu ir Miranda uždegdavo žvakutę ant Felikso kapo. Ir tik retkarčiais, šviesiomis naktimis, kai mėnulis it blynas keliaudavo per dangų vos nesiekdamas medžių viršūnių, iš kapinių atsklisdavo gūdas šuns kaukšmas.

Beveidè

Mažas miestelis prabudavo dar prieš auštant. Pats pirmas, dundėdamas ir švilpdamas, bėgiais pralėkdavo prekinis traukinys, po to kiemuose pasigirsdavo variklių burzgimas ir kiemsargių šluotų šiurenimas. Vaikydami miego likučius, trindami akis ir žiovaudami žmonės skubėjo į darbus, klegėdami ir stumdydamiesi vaikai traukė į mokyklą.

Pati paskutinė pabudavo maža miestelio turgavietė. Pardavėjai tingiai, neskubėdami dėliojo ant savo prekystalių megztas kojines, stiklainius su medumi, džiovintais grybais ir uogomis. Gėlių pardavėjos tvarkingai išrikiuodavo kibirus su savo darželiuose užaugintomis gėlėmis.

Čia prekiaujantys žmonės buvo kaip didelė šeima. Visos miestelio naujienos buvo garsiai ir triukšmingai aptarinėjamos. Ir jei kas prasitardavo, kad jam nutiko kokia bėda, kaip mat gaudavo krūvą naudingų ir nelabai naudingų patarimų.

- Jau antra diena neparduodu savo rožių, - garsiai dūsavo raudonskruostė gėlininkė.

- Tai sumažink kainą, - siūlė kaimynystėje prekiaujanti moteris.

- Tokį grožį parduoti už centus - nuodėmė, - purtė galvą pardavėja.

- Teisingai, Angele, nesipigink, - įsiterpė kojinių pardavėjas, - parduok brangiau, o per Kalėdas surengsi mums labdaringus pietus.

- Kokių dar pietų užsimanei?

- Vakar skaičiau laikraštyje, kad Amerikoje turtingieji rengia vargšams labdaringus pietus. Aš jau ir varlikę nusipirkau, ir

fraką turiu, – krizeno vyriškis.

– Surado, mat, turtuolę, – pyktelėjo Angelė, – dirbk ir turėsi!

Angelė buvo geriausia miestelio gėlininkė. Pačių rečiausių rūšių gėlės augo tik pas ją. Kai kaimynės dejuodavo, jog nesudygo sėklos, Angelė tik šypsodavosi, nes tokių bėdų ji neturėjo. Viskas, ką ji pasodindavo, visuomet duodavo derlių. Žmonės kalbėjo, kad moteris turi *žaliajį pirštą* – viskas, prie ko ji prisiliečia, kaip mat sužaliuoja. Be to, moteris buvo labai darbšti ir užsispyrusi, turėjo erdvų namą, didžiulį stiklinį šiltnamį, kartą per metus su šeima važiuodavo prie jūros atostogauti. Vietiniai ir gretimų miestelių gyventojai tik pas ją užsakinėjo gėlių puokštes įvairioms progoms.

Tačiau pinigai ir sėkmė iš tikrųjų yra sunkus likimo išbandymas, ne visi jį išlaiko, ne kiekvienam jis duotas. Metams bėgant Angelė, matydama savo pranašumą ir sumanumą, ėmė jausti panieką vargingiau gyvenantiems – atvirai kalbėdavo, kad ne tokie pasiturintys žmonės yra patys kalti dėl savo skurdo. Anot jos, gyvenime viskas paprasta: netingėk dirbti ir turėsi.

Labiausiai moteris nemėgo vienos senutės, prekiaujančios prie turgaus vartų džiovintų gėlių puokštelėmis ir pačios išdrožtomis medžio skulptūrėlėmis. Gal todėl, kad moterėlė niekada negyrė Angelės rožių kaip kiti, o gal todėl, kad senutė atrodė labai varganai.

Moterėlė atvyko prieš pusmetį ir apsigyveno apleistoje sodyboje miestelio pakrašty. Tas namas jau gerus dvidešimt metų stovėjo tuščias ir buvo ganėtinai apšiuręs. Žmonės kalbėjo, kad tai jos senelės namai ir po juo yra didžiulė smegduobė, tad ten gyventi pavojinga – net miestelio vaikaliai lanku apeidavo tuos namus. Žmonių, anksčiau

gyvenusių juose, niekas neprisiminė. Atvykėlė buvo vardu Magdalena, bet visi ją vadindavo Magda. Ji rišo mažas puokšteles iš lauko gėlių ir mokėjo gražiai drožinėti iš medžio įvairių gyvūnėlių skulptūreles. Jos drožiniai buvo tokie dailūs, kad bibliotekininkė Izolda įkalbėjo ją dalyvauti miestelio Rudens šventėje. Bibliotekoje vyko vietinių menininkų darbų paroda. Miestiečiai negalėjo atsigrožėti jos drožiniais, gyvūnėliai buvo tokie tikroviški, kad, rodos, tuoj ims ir atgis. Tada ir įvyko vienas mažas nesusipratimas, dėl kurio kilo įvairių spėlionių.

Parodoje viena mergaitė, ilgai žiūrėjusi į rudą katino skulptūrėlę, staiga prapliupo ašaromis:

- Čia gi mano dingęs Markizas! Mama, šita teta pavertė jį mediniu katinu!

Vaikui buvo paaiškinta, kad katinai visi vienas į kitą panašūs, tačiau mergaitės tai nenuramino. Ji buvo įsitikinusi, kad atpažino savo dingusį Markizą ir toliau plūdo ašaromis. Jaunąją lankytoją mama išsivedė iš salės, o suaugusieji tik trukčiojo pečiais...

Po parodos miestelio gyventojams beliko tik fantazuoti, nes nelabai ką žinojo apie Magdos gyvenimą. Vieni sakė jau seniai pastebėję, kad senutei atvykus ėmė dingti naminiai gyvūnai, kiti manė, kad Magda ne veltui viena gyvena pamiškėje - nuo kažko slapstosi, o gal užsiima juodąja magija. Treti juokavo, kad visus nepaklusnius miesto vaikus ji gali paversti žaliaausiais elfais. Nuo tos dienos mažesni vaikai, eidami pro turgaus vartus, baikščiai žvalgydavosi į Magdą, o parėję namo puldavo prie veidrodžių patikrinti, ar nepažaliavę ausys.

Tačiau įdomiausią istoriją apie Magdą pasakojo vietinės reikšmės, nepripažinta rašytoja, bibliotekininkė Izolda. Pasak

jos, Magda yra kilusi iš šių kraštų. Ji anksti išvažiavo gyventi į sostinę pas gimines, įstojo į meno mokyklą, ten mokėsi iš garsaus skulptoriaus. Tačiau ypatingų gabumų ji neturėjusi, tad metė mokslus ir leidosi keliauti po pasaulį. Užsienyje ji sutiko savo būsimą vyrą – juodaodį studentą iš Maroko. Vyras ilgainiui tapęs tikru despotu, tad Magda viską metusi grįžo į gimtinę. Čia visus stebino savo sugebėjimu drožinėti stublinančiai tikroviškas gyvūnų figūreles. Sudalyvavusi keliose liaudies meno parodėlėse, moteris nutarė pailsėti nuo kelionių bei miesto šurmulio ir grįžo į savo senelės namus.

Izolda buvo bene vienintelė, kuri bendravo su Magda. Mat bibliotekininkė turėjo slaptą svajonę pakeliauti po pasaulį ir labai mėgo klausytis pasakojimų apie tolimus kraštus ir jų kultūrą. Taip pat Izolda įsivaizdavo esanti geniali rašytoja, kurios iki šiol taip niekas ir neįvertino. Tik parašiusi naują apsakymą ar kelis eilėraščius, ji įnirtingai atakuodavo leidyklas ir redakcijas. Deja, išgirdavo tik mandagų atsiprašymą. Jos kūrybos nė vienas leidinys nespausdino. Labiausiai nuo Izoldos kentėjo miestelio laikraštuko redaktorius. Būdamas mandagus, išsilavinęs žmogus, jis patarė bibliotekininkei mažiau rašyti ir daugiau skaityti. Tačiau Izolda jo pastabų negirdėjo. Kai tik užbaigdavo naują kūrinį, tuoj pat lėkdavo į redakciją, tikėdamasi išgirsti, kad ji tikrai geniali. Viskas baigdavosi tuo, kad tik pamatęs bibliotekininkę ant redakcijos laiptų, vyras apsimesdavo esantis išvykęs darbo reikalais, o pats slėpdavosi archyvuose. Izolda jautė – redaktorius kažkur slapstosi, todėl prisėdusi šalia sekretorės, gerą valandą ją kalbindavo. Moteris skundėsi, kad vaikai nustojo skaityti knygas ir vis daugiau laiko praleidžia prie kompiuterių. Ji dalijosi savo planais surengti raiškiojo skaitymo konkursą, kur ir pati būtina skaityt savo naują kūrinį. Dar Izolda aptardavo išgirstas miestelio naujienas, taip leisdama redaktoriui ilgiau patupėti archyve ir pakvėpuoti dulkėmis. Visą tą laiką

vargšelis tik tyliai čiaudėdavo ir valydavo aprasojusius akinių stiklus. O ką jam daryti? Juk nepripažinta rašytoja nenorėjo klausyti jo pastabų, o tiesiai šviesiai pasakyti, ką mano apie jos kūrybą, redaktorius negalėjo. Atimti iš žmogaus viltį – tolygu jį nužudyti.

Kaip žmogus Izolda jam netgi patiko. Ji visiems padėdavo. Jei miestelyje kas nors susipykdavo, moteris pirmoji bėgdavo juos taikyti, kiekvienam surasdavo gerą žodį ir užjausdavo. Tik jau tas begalinis noras tapti pripažinta rašytoja redaktorių visai išmušdavo iš vėžių.

Prieš palikdama redakciją, Izolda ištraukdavo iš rankinės mokyklinį sąsiuvinį ir ištiesdavo jį sekretorei.

– Perduok jį gerbiamajam, kai sugrįš – tai mano naujos eilės. Norėčiau sužinoti jo nuomonę, – išdidžiai sakydavo ji.

Sekretorė mandagiai linktelėdavo. Tada Izolda lėtai atsistodavo ir trys eilės gintarinių karolių subarškėdavo ant jos stambaus kaklo. Moteris labai mėgo dėvėti ilgus karolių vėrinius. Taip ji manė sukursianti savo nepakartojamą stilių ir tapsianti panaši į tikrą menininkę.

Diena jau buvo įpusėjusi. Rudeniškas vėjas žnaibė praeivių skruostus ir vėlė plaukus. Danguje tvenkėsi pilki debesys. Turgavietėje kaip visada buvo triukšminga. Pardavėjai garsiai gyrė savo prekes, o pirkėjai priekabiai jas apžiūrinėjo. Vieni kitus gerai pažinojo – miestelis buvo mažas. Kai kuriems miestelėnams pasivaikščiojimas per turgelį jau jau buvo tapęs įpročiu. Jie apeidavo prekystalius, pasiginčydavo su pardavėjais ir, aišku, nieko nepirkę, pėdindavo toliau.

Pro turgelio vartus klegėdamas įžengė būrys vaikų. Pamokos jau baigėsi, o namo visai nesinorėjo. Priekyje kaip genties vadas žingsniavo didžiažandis Artūras. Praeidamas pro Magdą ir jos drožinius, vaikas *netyčia* užkliudė dėžę su prekėmis ir medinės skulptūrėlės nuvirto į šalia telkšančią balą. Taip jis tarsi įrodydavo draugams, kad nebijo raganų. Senoji Magda piktai perkreipė iš pykčio pabalusias lūpas ir lediniu žvilgsniu dėbtelėjo į Angelę. Ta tik šyptelėjo ir apsimetė nieko nemačiusi.

- Sveika, mama, kaip sekasi? - šypsojosi Artūras, prieidamas prie Angelės. Ir, nespėjus gėlininkei net burnos atverti, išpyškino:

- Man šiandien nutiko didelė nelaimė, pamečiau kišenpinigius. Gal gali duoti pora centų?

- Kokia nesėkmė, - atsiduso Angelė, - gal klasėje turite kokį ilgapirštį? Šią savaitę antrąkart dingsta pinigai.

- Ne, mama, tikriausiai iškrito, kai ieškojau sąsiuvinio, - nekaltai šypsojosi vaikas.

- Kitą kartą būk atidesnis, - įbrukdama sūnui į ranką kelis banknotus, perspėjo motina.

- Tu geriausia mama pasaulyje! - šūktelėjo Artūras ir, pamojęs laukiantiems draugams, patraukė vartų link .

Magda žinojo, kad ir vėl bus bandoma užkliūti už jos prekių, todėl abiem rankom tvirtai laikė savo dėžę.

- Aš dar priminsiu tau šias išdaigas, bjaurus vaike,- piktai sušnypštė senoji.

Artūras tik nusikvatojo ir neatsisukdamas nuskubėjo link parduotuvės.

- Drąsų sūnų turi, Angele, - pasišaipė kojinių pardavėjas, - nieko nebijo, net raganos -spardo jos dėžę kaip futbolo kamuolį. Va, pernai rudenį dingo be žinios vienas toks drąsuolis. Sakau, gal jį ragana pietums išsikėpė. Saugok savo vaikelį, nes gali pakliūti į kokią nemalonę.

- Nustok karksėti! - supyko Angelė.

Ji prisiminė pernykštį įvykį, kai be žinios dingo Artūro vienmetis. Miestelio gyventojai apieškojo visas kūdras ir mišką, ieškojo ir pėdsekiai su šunimis - vaikis dingo kaip į vandenį. Kiek vėliau, grįždami iš miško, medžiotojai netoli Magdos namo rado vaikišką pirštinę, tačiau nuo lietaus ir sniego raštai buvo taip išblukę, kad niekas neatpažino, kieno ji.

Vaikas buvo didelis padauža, nuo jo pokštų kentėjo ne tik vaikai, bet ir suaugusieji. Kartą į Magdos trobą buvo primėtęs varlių ir vinimis užkalęs duris, o po to visiems gyrėsi, kad nebijo raganos.

Angelė be galo mylėjo savo sūnų ir šventai tikėjo, kad visos išdaigos jam išeina kažkaip... netyčia. Argi galėjo jos mėlynakis rubuiliukas krėsti piktus pokštus, būti įžūlus? Tik grįžęs iš mokyklos, Artūras iškart sėsdavo ruošti pamokų ir iki išnaktų mokydavosi. Ji nesuprato, kodėl mokytojai teigia, kad berniukas pakviestas prie lentos ir poros žodžių suregzti negali - namų darbai juk visada atlikti. Ji pati matydavo, kaip vaikas juos ruošia. Vargšėlė nežinojo tikros tiesos. Jos mylimas sūnelis iki išnaktų žaisdavo kompiuteriu, o namų darbus už jį darydavo klasiokai.

Artūro galvoje gimė verslo planas, kai išgirdo tėvą kalbant, kad pinigai su laiku nuvertėja ir juos būtinais reikia į ką nors investuoti. Vaikis paskaičiavo, kad per savaitę iš kišenpinigių gali sutaupyti neblogą sumą. Tačiau į kokį verslą investuoti?

Juk jis dar vaikas. Artūras girdėjo klasiokes šnekučiuojantis, kad geriausia moteriai investuoti į save. Bet jis gi ne mergaitė ir stilingos šukuosenos, kvepalai ir lūpdažiai jo nedomino. Kiek pagalvojęs nutarė, kad rimtas vyras-verslininkas turi galvoti apie mokslus. Vaikas pasiūlė bendraklasiams: jie ruoš už jį pamokas, o berniukas, savo ruožtu, atsilygins šokoladais, ledais ir traškučiais – kas ko pageidaus. Norinčių atsirado daug. Visą rugsėjį Artūro verslas klestėjo. Vaikas pasijuto be galo svarbus žmogus ir netgi bandė patarinėti tėvui.

– Tėti, kodėl judu su mama tiek daug dirbate? Perkate sėklas, patys sodinate, auginate, patys parduodate, – stebėjosi jaunas verslininkas, – aš jūsų vietoje priimčiau kelis darbuotojus, o tada sėdėčiau sau odiniame krėslė, spaudyčiau kompiuterio klavišus ir nurodinėčiau ką pirkti, ką parduoti.

– Ir metų pabaigoje liktum be krėslė, klavišų ir paskutinių kelnių, – juokėsi tėvas.

– Va, paaugs mūsų Artūrėlis ir taps stambiu verslininku, – garsiai svajojo Angelė, – toks jaunas, o jau tiek žino.

– Kad bus stambus, neabejoju, – lingavo galva tėvas, – mėgsta pavalgyti, mėgsta. O kad verslininkas, tai nelabai tikiu. Tinginys ir baigta. Nors kartą paimtų grėblį į rankas ir padėtų sutvarkyti aplinką.

– Vaikas mokosi, gi žinai, kokia sunki dabar mokyklinė programa, – gynė vaikį Angelė.

Artūras, nutaisęs graudžią mokslų aukos miną, pritariamai lingavo galvą. Tėvas buvo griežtas ir jei sužinodavo, kad jo sūnus įžūliai elgėsi ar su kuo susipešė – jį bausdavo. Artūras negaudavo pinigų pietums ir kelias dienas po pamokų jam būdavo skiriamas namų areštas. Tačiau Artūras turėjo stiprų

užnugarį. Be galo ji mylinti mama slapčia įdėdavo į kuprinę kelis pinigėlius, o visagalis kompiuteris atstodavo žaidimus kieme.

Taigi Artūras po pamokų su dviem draugais traukė namo. Po gatvę spardydami tuščią skardinę jie aptarinėjo dienos įvykius, ginčijosi, šūkavo.

- Klausyk, Arti, ką šiandien veiksi? Gal eikim į aikštelę žaisti krepšinio? Oras geras, - siūlė klasiokas.

- Turiu naują žaidimą, reikia pereiti pora lygių, - rimtai atsakė Artūras.

- O ką jei nueitume pažiūrėti, kaip gyvena Magda, toji ragana? Juk tiek visokių istorijų apie ją pasakoja žmonės, o gal bijai?

Artūras piktai nužvelgė draugą ir kietai suspaudė kumštį. Grupelė klasiokų pritilo.

- Aš nieko nebijau. Protingi žmonės į žvalgybą patys neina. Turiu idėją, reikia ten pirmiausia pasiūsti žvalgą.

- Aš tai jau tikrai ten neisiu, - purtė galvą klasiokas.

- Įjunkit mąstymą, argi aš sakiau, kad kas nors iš mūsų eis, - šyptelėjo Artūras, - žvilgtelkit į kairę, žvalgas jau čia. O dabar įdėmiai klausykit, kaip tvarkomi rimti reikalai.

Iš gretimos gatvės į jų pusę nešinas piešimo sąsiuviniu į dailės būrelįėjo Mantas. Jie buvo klasiokai, tačiau Artūras jo nemėgo. Mantas nepritapo prie jaunojo verslininko kompanijos, nes buvo ramaus būdo ir gerai sutarė su klasės mergaitėmis. Jis piešdavo jų portretus. Mažasis dailininkas būtinai pailgindavo jų blakstienas ir paryškindavo akis. Artūras tiesiog pasiusdavo, kai klasės *šarkos* pradėdavo

žavėtis Manto portretais, o gražuolė Živilė iš nuostabos tik aikčiojo: „Ak, kaip nuostabu, kaip nuostabu...“ Tomis minutėmis Artūras norėdavo nuskriausti Mantą. Tačiau dabar viskas pasikeitė: Artūras yra populiariausias klasėje, pusė klasiokų jam pataikauja ir vykdo jo prašymus. Juk traškučius ir šokoladus mėgsta visi.

- Ei, Mantai! Ateik čionai, yra reikaliukas! - šūktelėjo Artūras.

Mantas žinojo tokius jo reikaliukus. Vėl prašys parašyti rašinį arba paprasčiausiai pasišaipys. Berniukas neskubėdamas priėjo prie klasiokų.

- Klausyk, būk draugas, parašyk rašinį, - be užuolankų pasiūlė Artūras.

- Negaliu, po dailės būrelio reikia padėti tėčiui taisyti tvorą.

- O jei už traškučių pakelį?

- Aš nemėgstu nei traškučių, nei šokolado, - atšovė Mantas.

- Tai gal tu *nesveikas*? - nusikvatojo Artūras. - Na, gerai, neširsk. Aš čia vakar gerą žaidimėlį į *kompą* parsisiunčiau. Tokios lenktynės - *jėga*. Galėtum pas mane kada nors užėiti, duočiau pereiti vieną lygį, jei sugebėtum, žinoma. Tik nesakyk, kad nemėgsti lenktynių. Ar nenori?

Be abejo, Mantas norėtų pažaisti su Artūru. Jo namuose nuolat pešamasi dėl kompiuterio. Ypač kai sesės susėda pirkti lėlėms suknelių ar daryti šukuosenų. O jei dar apstatinėja virtualius namus baldais... Viskas dažniausiai baigiasi ginču ir mažosios stilistės-dizainerės aršiai kimba viena kitai į plaukus. Tada tėtis išjungia kompiuterį ir visus nuvaro miegoti.

- Aš manau, kad tau šitas žaidimas bus per sunkus, - nutraukė Manto mintis Artūras, - supranti, lenktynės yra tikrų vyrų žaidimas, o tu man atrodei kažkoks per *skystas*.

- Kodėl?

- Na, tu draugauji su mergaitėmis, visko bijai...

- Aš ne bailys! - įsižeidė Mantas.

- Tai įrodyk, - gudriai prisimerkė Artūras.

- Kaip?

- Yra mažas reikaliukas, reikia nueiti pas senę Magdą ir patikrinti, kaip ji ten gyvena.

Mantas visiškai nenorėjo ten eiti. Ką jis pasakys tai senei? „Laba diena, atėjau jūsų aplankyti?“. Nei šis, nei tas. O jei Magda iš tikrųjų burtininkė?

- Arti, man visai neįdomu, kaip gyvena Magda, - bandė išsisukti Mantas.

- Gaila, kad lenktynes teks žaisti vienam, - atsiduso Artūras apsimesdamas, kad iš tikrųjų nusivylė.

- Na, gerai jau, tik pažadėk, kad neapgausi taip, kaip praeitą kartą, - ryžosi berniukas.

- Tu tik pats manęs neapgauk: nueisi, pastovėsi prie durų, o grįžęs prikursi nebūtų istorijų. Kad įrodytum, jog buvai viduje, atnešk man kokį nors trofėjų.

- Ką tokį? - net išsižiojo Mantas.

- Na, paimk kokį mažą daikčiuką iš trobos ir atnešk man.

- Aš ne vagis!

- Jei nugvelbsi kokį šaukštą ar šakutę, senė nuo to tikrai nenukentės, o pats mėgausiesi nauju žaidimu.

Tylėdamas Mantas padavė klasės draugams piešimo sąsiuvinį ir neskubėdamas nupėdino gatve miško link. Artūras su kitais berniukais, atsilikęs per kelis žingsnius, sekė iš paskos.

Pačioje gatvės pabaigoje, apaugęs vijokliais, aplūžusiomis langinėmis, stovėjo Magdos namas. Vienas trobos kampas smuktelėjęs žemyn, matyt smegduobė traukė jį gilyn. Už namo ošė senas pušynas, šalia telkšojo maurais apžėlusis kūdra. Eidamas namo link, Mantas vis labiau abejojo, ar teisingai elgiasi, tačiau pasirodyti bailiu prieš klasiokus jis negalėjo.

Vaikis minutėlei stabtelėjo prie suklypusių vartelių. Kieme Magdos nesimatė, ant durų spyna nekabojo, vadinasi šeimininkė namuose. Šalia pastato augo kreiva, apkerpėjusi obelis, po kuria pūpsojo krūva apipuvusių obuolių. Mantas net nudžiugo juos pamatęs. Jis sugalvojo apsilankymo priežastį – paprašys Magdos obuolių. Berniukas nedrąsiai pravėrė girkščiančias duris ir įžengė į prieškambarį. Čia stovėjo lentynos nuo apačios iki viršaus nustatytos molinėmis puodynėmis, stiklainiais, senais rakandais. Kampe kabojo didžiuliai avikailio kailiniai, mėtėsi kelios poros nudėvėtų guminių batų. Mantas jau norėjo atidaryti kambario duris, bet išgirdęs balsus, sklindančius iš kambario, sustojo ir įsiklausė.

- Padovanok man ją, tu jau sena, viską gyvenime pasiekusi, o man taip nesiseka, tiek metų daužausi kaip žuvis ant ledo. Gyvenimas nesiklosto ir tiek.

- Tu nesuvaldysi šitos jėgos, už viską reikia mokėti. Pažiūrėk į mane, kadaise buvau jauna ir graži, o dabar virstu sena, bjauria ragana. Vienas genialus kūrinys – dešimt raukšlių veide.

- Prašyk, ko nori, tik padovanok man ją.

- Ne laikas dar, – sukrizeno, – eik jau namo. Gavau užsakymą išdrožti šuns skulptūrėlę, reikia dirbti.

Mantas nežinojo kaip jam elgtis – užėiti į vidų lyg niekur nieko, ar kuo greičiau sprukti lauk. Bet už namo tvoros jo laukė Artūras, nesinorėjo vėl tapti pajuokos objektu. Išgirdęs link durų artėjančius žingsnius, Mantas pasislėpė už senų kailinių ir nutarė palaukti, kol viešnia išeis. Jis nematė, kas tai buvo, tik girdėjo, kaip smarkiai trinktelėjo lauko durys. Mantas pažino Magdos balsą, bet kas buvo kita pašnekovė, negalėjo nuspėti. Kiek palaukęs, berniukas nedrąsiai pravėrė kambario duris.

- Laba diena, ar yra kas namuose? – pasisveikino berniukas.

Kambaryje Magdos nebuvo. Maloniai kvepėjo šviežiomis medžio drožlėmis – jos storu sluoksniu buvo nuklojusios seniai dažytas grindis. Prie lango stovėjo suklypęs stolas, nukrautas įvairaus dydžio medinėmis skulptūrėlėmis, ant jo stovėjo du nugerti arbatos puodeliai ir lėkštė keptų žagarėlių. Ant lovos užtiesalo tvarkingai pagal dydį buvo išdėlioti medžio kaltai.

Mantas ėmė apžiūrinėti statulėles. Kai kurios buvo jau užbaigtos, kitos dar nenudažytos laukė savo eilės. Berniukas dar kartą apsižvalgė ir, čiupęs pirmą pasitaikiusią, skubiai įsikišo į striukės kišenę. Jų čia buvo begalės, juk Magda tikrai nepasiges vienos, juo labiau, kad tai buvo neišvaizdus, nebaigtas kūrinys.

- Ko pageidauji, vaike, - krūptelėjo Mantas, už nugaros išgirdęs gergždžiantį Magdos balsą, - koks reikalas pas mane atvijo?

- Ėjau pro šalį ir užėjau paprašyti obuolių, - pralemeno berniukas.

- Chi chi, - sukrizeno Magda, - o obuoliai, vaike, jau supuvę, reikėjo anksčiau ateiti.

Mantas pasijuto nejaukiai.

- Tai tada aš jau eisiu, - pratarė.

- Tai jau eik, - šyptelėjo senoji, - kitą kartą, kai norėsi pasižvalgyti po namus, sugalvok rimtesnę priežastį, chi chi. Tik žiūrėk, per savo smalsumą vieną dieną gali pakliūti į bėdą.

Berniukas jautė, kaip raudonis užlieja veidą. Nuleidęs galvą, skubiai nėrė pro duris. Už šalikelėje augančio krūmo laukė Artūras.

- Na, pasakok, ką matei raganos namuose? Ko toks įraudęs? Gal ragana tave pietums išsikept ruošėsi?

Klasiokai kikenė už Artūro nugaros. Kiek atgavęs kvapą, Mantas ėmė pasakoti:

- Nieko ten ypatingo nemačiau: seni baldai, stiklainiai, visur pilna drožlių kaip stalių dirbtuvėse. O jau kiek įvairiausių skulptūrėlių, net apsaityti negaliu. Ir jos visos kaip gyvos, toks grožis...

- O kur trofėjus? - suraukė antakius Artūras.

Mantas ištraukė iš kišenės skulptūrėlę.

- Fui, kokia čia bjaurybė,- nepatenkintas vartė rankoje drožinį Artūras.

Mantas ir pats tik dabar pamatė, ką atnešė. Tai buvo nuo laiko suskilęs ir patamsėjęs medinis kažkokios būtybės atvaizdas, iš visko sprendžiant, taip ir nebaigtas drožti.

- Tai kada galėsiu užėiti pas tave pažaisti?

Artūras gudriai šyptelėjo ir, pasikasęs pakaušį, pareiškė:

- Tai kad tu visą laiką užsiėmęs darbas, vis laiko neturi, va, jei parašysi už mane rašinį, tada bus matyt.

- Tu apgavikas, jokio rašinio aš nerašysiu ir daugiau niekada neisiu į jokias žvalgybas! - supyko Mantas.

Artūras nužvelgė vaiką nuo galvos iki kojų ir piktai nusijuokė:

- Gražūs marškinėliai, čia tikriausiai vyresnio brolio išaugtiniai? Džiaukis, kad neturi vyresnių sesių, reiktų dėvėti jų sukneles!

- Arti, ar žinai, kad jo senelis kaip kokia bobulė pats mezga kojines ir pardavinėja turgelyje? - nusišaipė greta stovintis klasiokas.

- Žinai, čia mes turėjom laiko apžiūrėti tavo piešinius, labiausiai patiko višta su kelnėmis, tiesiog šedevras.

- Tai povas!

- O aš sakau, kad višta! - riktelėjo Artūras ir metė piešimo sąsiuvinį Mantui po kojomis.

Mažasis dailininkas tylėdamas susirinko po žolę išmėtytus piešinius ir, tramdydamas ašaras, patraukė mokyklos link.

Jau gerokai po vidurnakčio Artūras baigė žaisti naują žaidimą. Džiūgaudamas, kad nesunkiai įveikė pirmąjį lygį, išjungė kompiuterį. Rytoj galės papasakoti klasiokams, koks jis sumanus ir būtinai nutaikys progą, kad viską girdėtų Živilė. Gal tada ji nustos žavėtis Manto šedevrais ir pagaliau atkreips dėmesį į tikrą vyrą.

Prieš eidamas miegoti Artūras dar kartą apžiūrėjo savo trofėjų. Iš sueižėjusios, pajuodusios medienos galima buvo spręsti, jog skulptūrelei daug metų. Keisčiausia, kad ji neturėjo veido – gal kažkada tai buvo gyvūno ar žmogaus atvaizdas, bet laikui bėgant veido bruožai išsitrynė. Artūrai pasirodė, kad nuo skulptūrėlės sklinda nepaaiškinamas šaltis. Dar kiek pavartęs trofėjų rankose, berniukas įkišo skulptūrėlę į tuščią nuo traškučių maišelį ir įmetė į rašomojo stalo stalčių.

Gatvės žibintai blausiai apšvietė kambarį, miegas lėtai vyniojo Artūrą į savo patalus. Kažkur toli toli, ar sapne, ar tikrovėje, pasigirdo duslus bildesys. Artūras lėtai pravėrė akis – jam pasirodė, kad sujudėjo viršutinis stalo stalčius.

– Pervargau, – atsiduso ir įsirausė į antklodę.

Staiga kambarį užliejo melsva šviesa. Artūras atsisėdo lovoje ir nustėro – jo kompiuterio ekranas mirguliavo, tarsi kas jį ką tik būtų įjungęs.

– Negali būti! – pasitrynė berniukas akis. – Juk eidamas miegoti jį tikrai išjungiau!

Jis šoko iš lovos ir išjungė kompiuterį. Neramios mintys sukosi Artūro galvoje – kažkas čia buvo ne taip. Vaikis žvilgtelėjo į stalą – jo stalčius buvo praviras. Jame gulėjo trofėjus, o ant grindų mėtėsi... tuščias traškučių maišelis.

- Kažkokia mistika! - pašiorpo Artūras. - Reikia skulpturėle atsikratyti.

Atidaręs langą, berniukas švystelėjo ją į tamsą.

Naktį Artūrą kankino saubingi košmarai. Jis sapnavo, kad vaikšto po nepažįstamus namus ir ieško savojo trofėjaus. Tuose namuose daugybė tuščių kambarių. Viename jų prie didelio stalo sėdi sena moteris, išsidraikiusiais ilgais plaukais, ir įnirtingai kažką drožia. Drožlės skriejo į visas puses, jos storu sluoksniu nuklojo grindis, krito ant žilų moters plaukų. Su kiekvienu jos kalto prisilietimu iš skulptūrėlės ištrykšdavo kraujas - ji tarsi gyva vaitojo iš skausmo. Staiga moteris atsisuko ir Artūras su siaubu pamatė, kad jos veidas - tai tik blyški dėmė be akių, nosies, burnos.

- Gražink, ką pavogei! - sušvokštė senė, tiesdama kaulėtą ranką ir gniauždama joje kaltą. Tada, suplevenusi ore baltais, žemę siekiančiais marškiniais, ištirpo kaip dūmas.

Artūras prabudo besėdįs lovoje ir išpiltas šalto prakaito. Jį krėtė drebulys, skaudėjo galvą, kankino troškulys. Ant stalo stovėjo pusiau nugertas kokakolos butelis. „Atsigersiu, gal palengvės“, - pats sau tarė. Nuleidęs kojas ant grindų, staiga užčiuopė šaltą, kietą daiktą. Pasilenkęs žvilgtelėjo po lova ir, o siaube, pamatė tarp drožlių gulintį medžio kaltą!

- Dabar man galas, - susigūžė po anklode Artūras. Protu nesuvokiamas košmaras sukaustė visą kūną.

Už lango jau brėško ir miegoti liko visai nedaug. Kraupūs sapno fragmentai dar sukosi prieš akis: tos drožlės, tas kaltas... Vidinis balsas jam kuždėjo, kad patys blogiausi įvykiai dar prieš akis ir vien košmariškais sapnais viskas nesibaigs. Kiek pasivartęs lovoje, Artūras atsikėlė anksčiau ir ėmė krautis kuprinę. Ieškodamas matematikos sąsiuvinio,

jis atidarė viršutinį stalčių ir nustėro. Ten lyg niekur nieko gulėjo jo... trofėjus. Vaiką išmušė karštis. Jis pradėjo tikėti tėvo žodžiais: „Jei ilgai žaisi kompiuterinius žaidimus, gali rimtai protelis pasimaišyti.“

- To jau per daug, man tikrai kažkas negerai, - pats sau sukuždėjo jis, - jau pradeda vaidentis. O gal tai visai nebuvo sapnas?

Numetęs statulėlę atgal į stalčių, Artūras nuėjo praustis. Žvilgtelėjęs vonioje į veidrodį, krūptelėjo - į jį žvelgė baltas kaip popieriaus lapas veidas, išblukusiu senio žvilgsniu. Kambaryje vėl pamatė kaltą, vis dar gulintį ant grindų. Į mamos aikčiojimus, kad gal susirgo ir geriau neiti į mokyklą, Artūras atsakė trumpai: „Man viskas gerai.“

- Mūsų laikais mokytojai taip vaikų nekankindavo, - atsiduso Angelė, - o dabar per naktis reikia sėdėti prie knygų.

Artūras tylėdamas paėmė kuprinę ir net nepusryčiaęs išskubėjo į mokyklą. Neramios mintys kaip bičių spiečius dūzgė galvoje. Blogiausia, kad jis neturėjo su kuo pasitarti dėl visų pastaruoju metu įvykusių nuotykių, jį kankinančių klausimų ir abejonių, o ir išdidumas kam nors guostis ar klausti patarimo neleido to daryti. Juk jis, Artūras, *kiečiausias* vyrukas klasėje, negali būti bailys ir skystablauzdis. Ir jei apie tai sužinos Živilė, ji tikrai niekada nesėdės viename suole su silpnavaliu.

Diena mokykloje buvo įprasta. Artūras apsižodžiavo su keliais pradinukais, kad tie painiojasi jam po kojomis. Pora kartų krestelėjo už pakarpos klasioką Kaziuką už tai, kad tas neparašė už jį rašinio ir dar bandė jį apskusti. Po pamokų kioskelyje prie mokyklos pripirko traškučių, šokolado, ledų ir išdalino savo darbuotojams.

Mantas visą dieną laikėsi atokiau nuo Artūro. Po vakarykštės žvalgybos jis nenorėjo turėti su juo reikalų. Klasiškai tyliai kuždėjosi, kad Artūras atrodo pavargęs ir išbalęs, tačiau nė vienas neišdrįso paklausti, kas nutiko.

O ir namuose Artūro laukė nemalonūs reikalai. Virtuvėje sėdėjo paniuręs tėvas.

- Ateik čionai, genialusis verslininke, turim rimtų bėdų.

Artūras, nutaisęs nustebusią miną, nupėdino į virtuvę. Mamos nebuvo, vadinasi gintis ir teisintis teks pačiam.

- Sveikas, tėti, o kur mama?

- Susirgo senelis, mama porai dienų išvyko į kaimą. Pagyvensim dviese, vyriškai pasikalbėsime apie gyvenimą, - tėvo žodžiai nieko gero nežadėjo.

Artūras jautė, kad jo širdis jau spurda kulnuose, bet stengėsi neparodyti nerimo.

- Pasakyk man, sūnau, už ką šiandien prikūlei Kaziuką?

Artūras net žagtelėjo. Nuo jautė jam kuždėjo, kad liepto galas jau netoli, tačiau abejingai šyptelėjęs, išpyškino:

- Tas Kaziukas visaip mane įžeidinėjo, sakė, esu pasipūtėlis: nekviečiu žaisti kompiuteriu, patinku visoms klasės mergaitėms ir esu labai *kietas*. Tėti, žinai, su juo niekas klasėje nedraugauja, jis kažkoks... *atsilikęs*.

- Hmm, - pasikąsė smakrą tėvas, - o tu, pasirodo, turi literatūrinių gabumų, puikiai kuri. Gėda, turint tokį talentą, prašyti *atsilikėlio* Kaziuko rašyti už tave rašinius.

„Man galas“, - šmėkštelėjo Artūrai.

- Tai netiesa! Čia viskas tik iš pavydo!

- Ir ko gi tau taip pavydėti?

- Kaip ko, kompiuterio ir naujausių žaidimų. Juk tas varvanosis Kaziukas tokio neturi.

- Įsigyti kompiuterį gali bet kas, o sąžinės už jokių pinigų nenusipirksi. Tu mane labai nuvylei, - atsiduso tėvas, - aš jau seniai įtariau, kad vietoj pamokų ruošimo iki paryčių žaidi kompiuteriu. O šiandien sužinojau, kad klasiškai už šokoladus ir traškučius mokosi už tave. Todėl nuo šios dienos dviems savaitėms konfiskuojamas kompiuteris ir tu mokysiesi pats! Po pamokų imsi grėblį į rankas ir tvarkysi sodą - šviežias oras ir fizinis darbas teigiamai veikia jauną organizmą. Dienpinigius kontroliuosiu aš ir nedrįsk rodytis turguje, prašinėdamas mamos pinigų! Ir dar atsiprašysi savo klasės draugų už grubų elgesį!

- O, ne, tik ne tai, - išsprūdo Artūriui.

- Taip, atsiprašysi! Jei nesugebėsi pats, aš nueisiu į mokyklą ir tau priminsiu! - jau rimtai supyko tėvas. - Dabar marš į savo kambarį mokytis!

Artūras, sukandęs dantis ir panarinęs galvą, nupėdino į savo kambarį. Ant stalo kompiuterio jau nebebuvo. Vaikis piktai švystelėjo kuprinę į kampą ir bejėgiškai susmuko ant lovos.

„Viskas baigta, - mąstė jis, - verslas žlugo, draugai mane išdavė ir aš jau nebe *kiečiausias* klasėje. Ach, kaip gerai pagyvenau šituos pora mėnesių, o dabar teks mokytis pačiam. O ką pasakys mama? Ji tikriausiai dar nieko nežino ir tiki, kad esu geriausias sūnus pasaulyje. Ji greičiausiai verks ir nepatikės tėčiu. O gal jo paprašyti, kad mamai nieko nesakytų? Bet juk Kaziuko senelis, turguje prekiaujantis kojineimis, nesutaria su mama ir būtinai praneš naujieną

visiems girdint. O dar ta baisi atsiprašymo ceremonija... Kaip tėtis ją įsivaizduoja? Aš, Artūras, *krūčiausias* klasės vyrukas, atsistosis prieš visą klasę kaip koks liurbis ir atsiprašinėsiu už tai, kad juos išnaudojau, buvau įžūlus ir kartais užvoždavau per pakaušį. Ne, tai žiauru... Visi pradės juoktis ir badyti pirštais. O Živilė? Prieš ją aš atrodysiu kaip paskutinis mulkis, o taip stengiausi atkreipti jos dėmesį. Kaip gerai, kad šiandien penktadienis, dar turiu dvi dienas pasidžiaugti gyvenimu. Pirmadienį tapsiu eiliniu knygu graužiku kaip ir visi klasiokai.”

Artūras papurtė galvą, lyg norėdamas nuvyti slogias mintis. Jis neskubėdamas išdėliojo ant stalo knygas. Atsivertęs istorijos vadovėlį, bandė skaityti. Datos, mūšiai, karūnavimai ir užkariautojai – tekstas liejosi prieš akis, viskas maišėsi galvoje. Ir tada jis prisiminė savąjį trofėjų. Atsargiai paėmęs skulptūrėlę į rankas, vaikas vėl pajuto keistą nuo jos sklindantį šaltį. Artūro dėmesį patraukė neįprasti ženklai, išraižyti drožinio apačioje – pentagrama ir joje pavaizduotos dvi susipynusios kaukės. Artūrai pasirodė, kad tą ženklą jau kažkur matė. Kiek pagalvojęs, jis prisiminė. Jaunųjų istorikų viktorinai mokytoja buvo liepusi parašyti referatą apie viduramžių menininkus. Bibliotekoje reikėjo perversti krūvas knygų, bet tam, aišku, Artūras neturėjo laiko. Mantas parašė už jį *superinį* referatą ir Artūrai teko dalyvauti olimpiadoje. Žinoma, jis nieko nelaimėjo, ir kompiuteriu pažaisti klasės draugui nedavė. Knygas Mantas ėmė iš bibliotekos ir tik jis vienas žinojo pavadinimus ir autorius. Artūras prisiminė, kad vartydamas vieną iš knygų, matė panašų ženklą, kuriuo kažkoks skulptorius žymėjo visus savo darbus.

Pavojaus nuojauta ir vidinis balsas Artūrai kuždėjo, kad skulptūrėle reikia žūt būt atsikratyti. Tėtis liepė sutvarkyti sodą, kuriame pūpsojo sausų lapų krūva. Artūras, žinoma, jam padės ir kai bus padegti lapai, švystels skulptūrėlę į laužą.

Apsidžiaugęs savo sumanymu, primiršęs užgriuvusias bėdas, Artūras įsimetė trofėjų į kišenę ir išėjo į sodą. Tėvas tylėdamas padavė grėblį ir nuėjo rinkti sausų šakų. Vaikis darbavosi labai uoliai ir nekantriai laukė, kada bus padegti lapai. Po geros valandos ant išdžiūvusios pievos neliko nė vieno lapo – sodas buvo sutvarkytas.

Pagaliau atėjo lauktoji minutė: maži ugnies liežuviai ėmė bėgioti po lapų krūvą, baltas dūmų stulpas šovė į dangų. Jau vakarėjo, nurimo vėjas, po kiemą pasklido degančių lapų kvapas.

Tėvas stovėjo pasirėmęs ant grėblio ir žiūrėjo į ugnį. Visą šį laiką jis nepratarė nė žodžio. Tai reiškė tik viena – tėvas vis dar pyksta.

Nutaikęs progą, kai laužas įsidegė, vaikas švystelėjo skulptūrėlę į ugnį – liepsnos kaip mat ją apsivijo. Artūras išgirdo lyg atodūsi, lyg ugnies ūžesį. Dabar jis buvo ramus – nors vienos bėdos atsikratė.

Grižęs namo, berniukas nusiprausė, truputėlį užkando ir nukiūtino į savo kambarį. Jis nesiryžo kartu su tėvu žiūrėti televizoriaus, nes tėvo tylėjimas Artūrai buvo nepakeliamas. Žinoma, be kompiuterio buvo nuobodu ir liūdna, jis jautėsi lyg praradęs artimą draugą. Kiek pavartęs komiksų žurnalus, Artūras nutarė anksčiau atsigulti, nes praeitą naktį beveik nemiegojo.

Tik užsnaudęs, išgirdo keistą, duslų murmesį primenantį garsą. Artūras žvilgtelėjo į gatvės žibintų nušviestą kambarį – kampe nuo grindų, tarsi iš niekur, vis didėdamas kilo rusvas šešėlis. Lengvas vėjelis, plazdenęs užolaidas, staiga nuščiuvo, po kambarį pasklido degėsių kvapas. Su siaubu stebėdamas besiartinantį šešėlį, Artūras iš paskutiniųjų stengėsi užsitraukti ant galvos anklodę, bet ji nejudėjo iš

vietos, tarsi kas būtų ją pririšęs. Beformė būtybė iš kambario kampo slinko link Artūro lovos. Blyškus veido ovalas neturėjo jokių bruožų ir todėl buvo dar kraupesnis. Šmėkla palinko virš lovos, ore kaulėtomis rankomis piešdama keistus ženklus ir dusliai šnabždėdama nesuprantamus žodžius. Artūras jautė, kad vaiduoklis savo ilgais pirštais tuoj tuoj palies jo veidą.

- Tėti! - sušuko jis iš paskutiniųjų, stingdamas iš siaubo.

Kambaryje plykstelėjo šviesa, tarpduryje stovėjo tėvas. Artūras, styrančiais iš siaubo plaukais, išmuštas šalto prakaito, sėdėjo lovoje ir nieko nesuprantančiu žvilgsniu dairėsi aplink. Prie lovos, ant grindų, gulėjo apsvilusi skulptūrėlė.

- Kas nutiko? Haliucinacijos prasidėjo? - tramdydamas žiovulį paklausė tėvas.

- Aš bijau, - vos pralemeno sūnus, - aš labai bijau.

- Gerai jau, gerai, eime miegoti į mano kambarį. Tik prašau naktį nesiblaškyti ir nerėkauti, aš labai pavargęs.

Artūras įsisiautė į antklodę ir linkstančiomis kojomis nukiūtino paskui tėvą. Apie ramų miegą nebuvo ir kalbos. Vaikis visą naktį nesudėjo bluosto ir baikščiai dairėsi į duris. Protarpiais, kai baimė paleisdavo jį iš savo gniaužtų, jis galvojo, ką daryti toliau. Su tokiais siaubingais, nepaaiškinamais dalykais jis dar nebuvo susidūręs. Vaikis suprato, kad dėl visko kaltas jo trofėjus - jis gali jį pražudyti. Bet kaip juo atsikratyti, jei net ugnyje nedega? Gražinti skulptūrėlę Magdai buvo baugu. Vienintelis žmogus, galintis padėti, yra Mantas. Bet ar jis sutiks? Juk Artūras nuo pat pirmos klasės krėtė jam piktus pokštus ir šaipėsi iš ramaus jo būdo. Mantas buvo stambesnis ir dviem galvomis aukštesnis už Artūrą, tad jei panorėtų, lengvai nugaltėtų

savo skriaudiką. Bet berniukas buvo lėtas ir geraširdis, naiviai tikėjo viskuo, kas jam buvo sakoma ir tai tik dar labiau skatino Artūrą krėsti aibes ir iš jo šaipytis. Tik dabar Artūras suprato žiaurią tiesą – jis neturi draugų. Jo arba bijojo, arba naudojosi juo taip, kaip jis naudojosi kitais. Tačiau Artūrai kaip niekada reikėjo pagalbos, jis pirmą kartą pasijuto bejėgis ir pažeidžiamas.

Ryte Artūras atrodė dar labiau išbalęs, jį krėtė drebulys ir skaudėjo visus sąnarius. Jis jautėsi kaip šimtametis senis. Nieko nelaukęs, vaikiškas užsimetė striukę, įsikišo trofėjų į kišenę ir nėrė pro duris. Jis ėjo pas Mantą.

Duris atidarė Manto sesės dvynukės. Jos jau buvo spėjusios įsisukti į mamos kosmetikos krepšelį ir pasidaryti šukuosenas, todėl atrodė kaip dvi daržo baidyklės raudonomis, iki ausų išdažytomis lūpomis.

– Sveikas, ko taip anksti? Ar tau patinka mūsų makiažas? – linksmi čiauškėjo sesės.

– Sveikos, gerai atrodyt, – šyptelėjo Artūras, – ar Mantas namuose?

Mantas, pamatęs Artūrą, neteko žado. Ko jau ko, bet šito niekšelio tai tikrai nesitikėjo savo namuose sulaukti. Nenoromis jis priėjo prie durų ir net nepasisveikinęs tarė:

– Klausyk, Arti, jei nori vėl iš manęs pasišaipyti, nebūtina eiti į namus. Turėsi progą tai padaryti pirmadienį.

– Mantai, man labai reikia tavo pagalbos, – žvelgdamas į šoną, prabilo Artūras.

– Kodėl turėčiau tau padėti? Vėl kokią bjaurią istoriją sumąstei?

- Mantai, labai atsiprašau už visus kvailus pokštus, - drebančiu balsu kalbėjo Artūras, aš pakliuvau į didelę bėdą ir tik tu gali man padėti.

Mantas nepatikliai nužvelgė Artūrą - tokio jo dar nebuvo matęs. Matyt, tikrai nutiko kažkas rimto, jei jo amžinam priešui tokį ankstyvą rytmetį prireikė pagalbos.

- Eime į kiemą, papasakosi, - pasiūlė Mantas.

- O kodėl nekalbat čia? Mes irgi norim žinoti, - čiauškėjo dvynukės.

- Mažos dar, - atkirto Mantas rengdamasis striukę.

- Mes viską žinom, - kikenė mergaitės, - jūs ten kalbėsit apie meilę, tikriausiai Artūras kažką įsimylėjo?

Mantas nesileido į kalbas ir, užtrenkęs duris prieš pat tauškalių nosis, išėjo į kiemą. Artūras viską detalai papasakojo: apie statulėlę, drožles ir kaltą po savo lova, naktinius košmarus. Mantas negalėjo patikėti tokia neįtikėtina istorija ir pats papasakojo apie nugirstą pokalbį Magdos namuose.

- Dabar mums reikia nueiti į biblioteką ir rasti knygą. Jeigu atsakymo nerasime, gražinsim tą pabaisą Magdai, - pasiūlė Mantas.

Bibliotekininkė sėdėjo prie rašomojo stalo ir svajingai žvelgė pro langą. Ant palangės garavo puodelis arbatos, šalia stovėjo didžiulė lėkštė žagarėlių. Juos Izolda labai mėgo ir jei eidavo pas ką nors į svečius, būtinai pasiimdavo šiek tiek su savim. Moteris buvo įsitikinusi, kad jos gardėsių turi paragauti ir kiti. Ji buvo ką tik užbaigusi rašyti savo naują kūrinį, kurį, kaip visada, planavo parodyti leidyklos

redaktoriui. Bibliotekos tylą nutraukė įėję berniukai. Trumpai pasisveikinę, vaikai dingo tarp knygų lentynų.

- Kodėl tokie ankstyvi? - stebėjosi Izolda. - Ar ir vėl istorijos *kontras*?

- Taip, daug užduota, - nė nemirktelėjęs sumelavo Mantas, skubiai versdamas knygos lapus.

Jis bakstelėjo pirštu į nuotrauką. Joje buvo pavaizduota iš medžio išskaptuota kažkokia mitologinė būtybė, apačioje paženklinta autoriaus monograma. Artūras išsitraukė skulptūrėlę - taip, tai buvo ta pati pentagrama su dviem kaukėmis. Po nuotrauka buvo priedašas: „Šituo ženklu savo kūrinis žymėjo vienas garsus viduramžių dailininkas ir skulptorius. Jo darbus labai vertino didikai ir karaliai, už juos mokėjo didelius pinigus.“

- Tai viskas? - tyliai sušnabždėjo nusivylęs Artūras.

- Na, taip, - atsiduso Mantas.

- Ko ten šnabždatės? - šūktelėjo Izolda. - Jei reikia daugiau medžiagos, sėskit prie kompiuterio!

Tai buvo genialus pasiūlymas. Berniukai strimgalviais puolė prie kompiuterio. Internete tikrai buvo ką paskaityti. Vienoje legendoje apie šį skulptorių pasakojama daug blogų dalykų. Pasak jos, skulptorius buvo apsišaukėlis ir neturėjo jokio talento. Visi drožiniai buvo išskobti jo juodaodžio tarno, kurį vyras laikė prirakintą rūsyje. Tą juodaodį iš paslaptingos Umumbu genties šeimininkas nusipirko vergų turguje ir, tik atsitiktinai pastebėjęs jo neeilinius sugebėjimus kurti įstabius meno kūrinis, nutarė paversti jį savo pasipelnymo šaltiniu. Nelaimėlis buvo iš tiesų gabus menininkas, šeimininko įsakymu kurdavo genialius darbus, o pats už tai gaudavo tik tai, kas likdavo nuo šeimininko stalo. Kuo

įžymesnis ir turtingesnis darėsi apsišaukėlis, tuo labiau kentėjo jo vergas – dieną naktį prastai apšviestame, drėgname rūsyje drožė, skaptavo skulptūras, kurias visas žymėjo savo paslaptینگais inicialais. Kartą neapsikentęs žmogelis bandė bėgti, bet buvo pagautas ir užpjudytas šunimis. Mirdamas baisiose kančiose, jis prakeikė savo šeimininką. Po kelių dienų apsišaukėliui menininkui pasimaišė protas, jis paliko savo prabangius namus ir nuo to laiko jo niekas nebematė. Sako, jo dvasia įsikūnijo į vieną iš nebaigtų drožti skulptūrėlių, kuriai vergas nespėjo suteikti veido bruožų. Legenda bylojo, kad šios skulptūrėlės savininkui pradėdavo sektis gyvenime. Tačiau už talentą reikia sumokėti žiauria duoklę – savo gyvenimo metus. Paskutinį kartą *beveidė* buvo pastebėta prieš keturiasdešimt metų, vietinio prekeivio meno dirbiniais krautuvėlėje Maroke. *Beveidės* pėdsakai dingo tada, kai keistomis aplinkybėmis vyras mirė.

Istorija gniaužė kvapą. Dabar abu suprato – tai greičiausiai yra ta pati skulptūrėlė, todėl reikia kuo greičiau atsikratyti šita pabaisa.

– Ką ten tokio įdomaus suradote, kad negalit atsitraukti? – kramsnodama žagarėlius per stalą persisvėrė Izolda.

Mantas žvilgtelėjo į kepinius ir neteko amo. Jis jau žinojo, kur juos matė. Tai Izolda buvo svečiuose pas Magdą.

– Mums jau metas, – staiga pašoko Mantas ir timptelėjo Artūrą už rankos. Bibliotekininkė pastebėjo Artūro laikomą skulptūrėlę. Izolda staiga išbalo kaip drobė, garsiai terkštelėjo iš rankų išmestas arbatos puodelis.

– *Beveidė*, – sukuždėjo ji, – iš kur ją gavote?

– Mums ją padovanojo, – sumelavo Artūras, paskubomis slėpdamas trofėjų į kišenę.

- Nemeluokit! Duokit ją man, aš gražinsiu daiktą tam, kam jis priklauso. Juk nenorit būti apkaltinti vagyste? Labai prašau, duokit ją man!

Vaikai, pamatę, kaip godžiai žaižaruoja bibliotekininkės akys, puolė prie išėjimo.

- Atiduokit ją man, atiduokit! - šaukė įkandin nevilties kupinu balsu Izolda.

Berniukai pasileido bėgti. Jie suprato, kad geriau patiems gražinti skulptūrėlę.

Magdos namo duris rado praviras, tačiau eiti į vidų jiems buvo baugu.

- Aš nunešiu *beveidę*, - pasiūlė Artūras.

- Ne, - užginčijo Mantas, - aš paėmiau, aš ir gražinsiu. Į vidų neisiu, įmesiu ją pro praviras duris.

Abu tyliai sėlino palei namo sieną. Mantas, įkišęs ranką pro atvertas duris, jau buvo bemetęs skulptūrėlę vidun, tik kažin kieno sausi, kaulėti pirštai suspaudė riešą. Tarpduryje pasirodė Magda, jį stipriai truktelėjo už rankos ir įsitempė vaikį vidun.

- Kur skubi, vabalėli? - piktai paklausė ji. - Pačiu laiku užsukot, kaip tik trūksta dviejų pagalbininkų mano paskutiniajam darbui sukurti.

Kad ir koks stiprus buvo Mantas, negalėjo išsivaduoti iš jos geležinių gniaužtų.

- Paleiskit mano draugą! - sušuko Artūras, šokdamas vidun.

Durys su trenksmu užsidarė. Vaikai atsidūrė kambaryje. Stalas buvo užtiestas žalia, rytietiškais raštais išmarginta staltiese, ant jo gulėjo įvairaus dydžio kaltai ir dvi medžio pliauskos. Magda pastatė skulptūrėlę stalo centre ir, ištiesusi kaulėtas rankas virš jos, ėmė kažką kuždėti nesuprantama kalba. Per statulėlę perbėgo melsvos liepsnelės, ji ėmė virpėti, skleisdama vis garsėjantį čaižų spieгимą. Berniukai, apimti siaubo, metėsi durų link, tačiau durys buvo lyg užkaltos.

- Nesivarginkit, vabalėliai, jūs iš čia jau nebeišeisit, - dusliai kalbėjo Magda.

Ji pasisuko į vaikus ir tie išvydo kraupią senę. Tik, o siaube - ji neturėjo veido. Vietoj nosies, akių, burnos - tik blyškus ovalas bolavo kambario prietemoje. Būtybė rankoje laikė kaltą ir lėtai artėjo prie Manto.

- Tu būsi pirmas,- pasigirdo duslus balsas.

Ant stalo stovinti *beveidė* tirtėjo kaip pašėlusį, klaikus jos spieгимas tapo nepakeliamas. Magda, pastvėrusi pliauską nuo stalo, kažką murmedama ėmė sukti ratus apie Mantą, tuo pačiu metu energingai skaptuodama kalnu. Drožlės skriejo į visas puses, kaltas kaulėtoje Magdos rankoje judėjo vis greičiau. Mantas jautė, kaip pamažu ima apleisti jėgos, stingsta pirštai, o kūną pradeda kaustyti šaltis. Jo žvilgsnis pamažu blausėsi, veidas blyško.

Beprotišku greičiu drožiama pliauska jau buvo įgavusi Manto veido bruožus. Artūras su siaubu suprato, kad šį vaizdą kažkur jau matė - tai buvo jo klaikusias sapnas. Matydamas, kaip silpsta Mantas, ir suprasdamas, kad kita pliauska bus skirta jam, išsitraukė iš kišenės atsineštą kaltą ir, prišokęs prie stalo, iš visų jėgų smeigė jį į statulėlę. Klaikus spieгимas staiga liovėsi, stoji spengianti tyla. Kambario

kampe, įgavusi savo ankstesnį pavidalą, tirtėdama stovėjo Magda. Kaltas ir pliauska voliojosi tarp drožlių, tirštai nuklojusių grindis. Staiga po kojomis pasigirdo duslus dundesys, ėmė virpėti ir traškėti namo sienos.

- Smegduobė! Bėkit, gelbėkitės! - dusliai sušuko Magda.

Artūras, prišokęs prie sustingusio Manto, ėmė jį iš visų jėgų purtyti.

- Atsibusk, Mantai, atsipeikėk! - šaukė jis.

Mantas atsiduso ir lėtai pravėrė akis. Kambario lubos ir sienos braškėdamos pradėjo judėti, pakilo dulkių debesys. Artūras griebė draugą už rankos ir šoko pro duris. Namas dundėdamas pamažu ėmė smukti žemyn. Dulkių stulpai pakibo ore. Duobės nasrai žiaumojo Magdos namą. Paskutinė į duobę įvirto obelis.

Nuo tos dienos, kai smegduobė prarijo Magdą kartu su namu, praėjo keli mėnesiai. Niekas negedėjo senosios menininkės, tik viena Izolda. Ji vis vaikščiojo aplink jau užverstą skalda duobę, tarsi ko ieškodama. Miestelio gyvenimas per tą laiką pasikeitė. Artūras atsiprašė klasiokų, mokėsi pats ir pagaliau turėjo tikrą draugą Mantą, o gražuolė Živilė sėdėjo su Artūru viename suole.

Izolda parodė savo naują kūrinį redaktoriui ir tas, kiek pakoregavęs stiliaus klaidas, nusiuntė jos apysaką į konkursą. Ji pagaliau laimėjo prizinę vietą ir kartu su redaktoriumi susiruošė į sostinę. Belaukiant traukinio, prie Izoldos priėjo senutė, apsimuturiavusi veidą skara, ir ištiesė jai medinę dėžutę.

- Čia tai, ko visada troškai, - vos girdimai pasakė ji.

Izolda nustebusi atidarė dėžutę. Jos veidą nutvieskė
palaiminga šypsena. Ji žinojo, kad nuo šios dienos ji taps
visų pripažinta rašytoja ir rašys tik genialius kūrinus...
Izolda suskubo dairytis nepažįstamosios, tačiau ta buvo jau
dingusi, o *beveidė* toliau tęsė savo kelionę.

PABAIGA.

Daugiau nemokamų elektroninių „Naujo vardo“ knygų
ieškokite

www.naujasvardas.lt